

SEANCES DU JEUDI 19 MARS 1987
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 19 MAART 1987ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DE L'APRES-MIDI
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1629.

MESSAGE:

Chambre des représentants, p. 1629.

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Page 1629.

M. Lafosse et consorts. — Proposition de loi relative à la gestion des hôpitaux dépendant des centres publics d'aide sociale.**M. Trussart et Mme Aelvoet.** — Proposition de loi modifiant l'article 2 du décret du 20 juillet 1831 sur la presse.**M. Trussart et Mme Aelvoet.** — Proposition de loi modifiant la loi du 25 mars 1891 portant répression de la provocation à commettre des crimes ou des délits.**MM. Lallemand, Wyninckx et consorts.** — Proposition de loi relative aux pensions du secteur public.**M. Pataer et consorts.** — Proposition de loi modifiant les articles 41 et 51 du Code des impôts sur les revenus.**M. Cardoen et consorts.** — Proposition de loi modifiant l'article 76 de la loi communale.Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1986-1987
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1986-1987

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1629.

BOODSCHAP:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 1629.

VOORSTELLEN VAN WET (Inoverwegingneming):

Bladzijde 1629.

De heer Lafosse c.s. — Voorstel van wet betreffende het beheer van de ziekenhuizen die afhangen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.**De heer Trussart en mevrouw Aelvoet.** — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers.**De heer Trussart en mevrouw Aelvoet.** — Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 25 maart 1891 tot bestraffing van aanzetting tot het plegen van misdaden of wanbedrijven.**De heren Lallemand, Wyninckx c.s.** — Voorstel van wet betreffende de overheidspensioenen.**De heer Pataer c.s.** — Voorstel van wet houdende wijziging van de artikelen 41 en 51 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.**De heer Cardoen c.s.** — Voorstel van wet houdende wijziging van artikel 76 van de gemeentewet.

M. J. A. Bosmans et consorts. — Proposition de loi relative aux libéralités déductibles faites en faveur de la coopération au développement.

M. J. A. Bosmans et consorts. — Proposition de loi établissant une déduction forfaitaire des charges professionnelles sur les allocations de chômage.

M. Bataille et consorts. — Proposition de loi complétant le Code civil en vue d'assurer la protection de l'enfant à naître.

COMMUNICATION DU GOUVERNEMENT :

Discussion (reprise). — *Orateurs :* M. le Président, MM. Wyninckx, Langendries, Mme Herman-Michielsens, MM. Gijs, Boël, Mme Van Puymbroeck, MM. de Wasseige, A. Geens, Trussart, Mouton, p. 1629.

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT :

Page 1646.

PROJET DE LOI (Dépôt) :

Page 1646.

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques pour l'année budgétaire 1987.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt) :

Page 1646.

MM. Trussart et Gryp. — Proposition visant à instituer une commission spéciale chargée d'examiner les propositions et projets de loi relatifs à l'environnement.

M. Flagothier. — Proposition de loi tendant à rouvrir les délais d'introduction des demandes d'octroi du statut de résident armé.

De heer J. A. Bosmans c.s. — Voorstel van wet betreffende aftrekbare giften ten gunste van de ontwikkelingssamenwerking.

De heer J. A. Bosmans c.s. — Voorstel van wet tot invoering van een forfaitaire aftrek van bedrijfslasten op werkloosheidsuitkeringen.

De heer Bataille c.s. — Voorstel van wet tot aanvulling van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de bescherming van het ongeboren kind.

MEDEDELING VAN DE REGERING :

Bespreking (hervatting). — *Sprekers :* de Voorzitter, de heren Wyninckx, Langendries, mevrouw Herman-Michielsens, de heren Gijs, Boël, mevrouw Van Puymbroeck, de heren de Wasseige, A. Geens, Trussart, Mouton, blz. 1629.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER :

Bladzijde 1646.

ONTWERP VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1646.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1987.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1646.

De heren Trussart en Gryp. — Voorstel tot instelling van een bijzondere commissie belast met het onderzoek van de voorstellen en ontwerpen van wet die betrekking hebben op het leefmilieu.

De heer Flagothier. — Voorstel van wet strekkende om een nieuwe termijn te doen ingaan voor het aanvragen van het statuut van lid van de gewapende weerstand.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRÉSIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen et M. Mouton, secrétaires, prennent place au bureau.

Mevrouw Panneels-Van Baelen en de heer Mouton, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 5 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 5 m.

CONGES — VERLOF

MM. De Bondt, en mission à l'étranger; Dufour, Gevenois, Holsbeke, pour d'autres devoirs; Hismans, empêché, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren De Bondt, met opdracht in het buitenland; Dufour, Gevenois, Holsbeke, wegens andere plichten; Hismans, belet.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGE — BOODSCHAP

M. le Président. — Par message du 18 mars 1987, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet de loi ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1987 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois d'avril, mai et juin.

Bij boodschap van 18 maart 1987 zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen, het ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1987 en die bestemd zijn om tijdens de maanden april, mei en juni de werking van de openbare diensten te waarborgen.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

VOORSTELLEN VAN WET — PROPOSITIONS DE LOI

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen van wet.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions de loi.

U hebt de lijst van de verschillende in overweging te nemen voorstellen van wet ontvangen, met opgave van de commissies waarnaar het bureau voornemens is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions de loi à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

Ik verzoek de leden die opmerkingen mochten hebben, mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging genomen zijn en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestion divergente, je considérerai ces propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

MEDEDELING VAN DE REGERING

Hervatting van de bespreking

COMMUNICATION DU GOUVERNEMENT

Reprise de la discussion

De Voorzitter. — Wij hervatten de bespreking van de mededeling van de regering.

Nous reprenons la discussion de la communication du gouvernement.

Ik herinner eraan dat er nog 23 sprekers zijn ingeschreven. Ik vraag met aandrang dat iedereen zich aan zijn spreektijd zou willen houden. Het zal wellicht sowieso al middernacht worden. Ik stel ook voor de sprekerslijst te 15 uur te sluiten.

Je propose de clore la liste des orateurs à 15 heures. (*Assentiment.*)

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, het aantal aanwezigen op het ogenblik is in verhouding met de inhoud van de regeringsmededeling die wij thans bespreken.

De heer Van Grembergen. — Er is dus ook niet veel aan te doen!

De heer Wyninckx. — Er zit weinig in en er zit ook weinig schwing in dit debat. Wij hadden het ons anders voorgesteld. Dit is de eerste regeringsmededeling van de heer Martens die geen historisch keerpunt betekent. In het verleden waren wij gewoon geraakt aan historische gebeurtenissen telkens wanneer hij op deze tribune verscheen met een regeringsmededeling. Het historisch karakter is dus verloren gegaan.

De heer Van Ooteghem. — Het is een historisch dieptepunt.

De heer Wyninckx. — De heer Ruys schreef over deze mededeling: «... de formulering is droog en hard, kaal tot op het bot». Deze veelzeggende commentaar geldt trouwens ook voor de hele regeringspolitiek. Zij is hard en ongenueanceerd, arrogant en dogmatisch en getuigt van een obsessie voor cijfers waarbij het belang van de mensen die achter de cijfers schuilgaan op de achtergrond wordt geduwd. Het is een iets duidelijker formulering dan de vaststelling van onze PSC-collega's die zeggen dat er nu cijfers moeten komen met een hart. Dat vinden wij in deze regeringsmededeling nog niet terug. De werknemers en de uitkeringsgerechtigden krijgen het in dit beleid nog steeds het hardst te verduren. Zij moeten de riem aanhalen terwijl de bedrijven reuzewinsten boeken en de inkomens uit vermogens spectaculair toenemen. Het verslag van de Nationale Bank liegt er niet om.

Eigenlijk is deze mededeling slechts een intentieverklaring. Ik citeer hier opnieuw Manu Ruys, wat niet mijn gewoonte is:

«De regeringsmededeling bevestigt dat Martens zich behoedzaam indekt tegen verrassingen (van buiten) en spanningen (van binnen) en dat hij in zijn beleid maatregelen inbouwt, die overkomen als schokdempers om dreigende confrontaties op te vangen. De Eerste minister vraagt en verwacht geen luidruchtige bijval van zijn meerderheid. Hij ligt evenmin wakker van de kritiek van de oppositie. De wapenspreuk van W. Martens blijft: *Je maintiendrai.*»

De Eerste minister wacht wellicht de sociale verkiezingen af om daarna voort te ploeteren tot het zomerreces. Dan kan hij zeggen dat met de gemeenteraadsverkiezingen in het zicht een regeringscrisis alleszins moet worden vermeden. Na de gemeenteraadsverkiezingen komen de parlementsverkiezingen en dan kijkt men al uit naar de Europese verkiezingen.

Zo zal men wellicht van de ene regeringsmededeling in de andere terecht komen, mededelingen die steeds minder houvast zullen bieden, steeds vager zullen worden en bovendien een steeds groter compromis zullen zijn.

Je maintiendrai is feitelijk de enige constante in deze regering. Eerste minister Martens klampt zich vast aan de macht en is bereid daar heel veel voor op te offeren.

Dit veroorzaakt in feite een *non-debate* en een *non-communication*. De regering volhardt in de boosheid. Niettegenstaande de vele tientallen miljarden inleveringen, die op een lineaire en onrechtvaardige manier aan het grootste deel van de bevolking worden opgelegd, doet deze regering toch maar alsof het niet op kan. Ik denk aan legeraankopen, coördinatiecentra, fiscale cadeaus en aan de samenstelling van de kabinetten, zoals recent in de Kamer van volksvertegenwoordigers werd bewezen.

De inspanningen zijn bijzonder onrechtvaardig verdeeld. Het is duidelijk waar het deze regering om te doen is: het doordrukken van een aantal liberale dogma's zoals privatisering, afbraak van overheidsdiensten en een meer elitaire samenleving.

Dat het begrotingstekort werkelijk en structureel moet worden vermindert, betwijfelen wij niet. Hiervoor is echter een versterking van de economische groei noodzakelijk en vooral een vermindering van de werkloosheid. Deze aanpak moet stoelen op een actieve tewerkstellingspolitiek, een selectieve relance van de economische activiteit en een koopkrachtverbetering.

De Eerste minister kondigt dat aan na de sociale verkiezingen. Dan pas zal men evalueren wat er is gebeurd inzake tewerkstelling. De balans zal niet positief zijn. In het document kunnen we lezen dat een gevoelige

stijging van de werkloosheid — ten minste met 15 000 eenheden — wordt verwacht in 1987. Dit is overigens het cijfer dat wij destijds hadden voorspeld. Het zou zelfs nog meer kunnen zijn na de in het historisch Sint-Annaplan aangekondigde afvloeiing van werkplaatsen.

Het schuldbeheer dient te worden verbeterd, de financiële sector moet reële inspanningen worden opgelegd ten einde de last van de overheid te verminderen.

Het wild besparen zal ernstige gevolgen hebben. Willy Claes wees er reeds op: deze regering heeft geen industrieel beleid en dit zal nefast zijn voor de volgende generaties. Men brengt onherstelbare schade toe. Een politiek zonder prioriteit voor werkgelegenheid kan geen succes hebben.

De werkloosheid schommelt rond het cijfer 500 000. Meer dan 130 000 van die werklozen zijn jongeren. Als we rekening houden met de nepstatuten, mogen we gerust spreken over 800 000 Belgen die geen valabele tewerkstelling hebben. Zelfs de manipulatie van de cijfers kan deze trieste realiteit niet verdoezelen. Met deze politiek moet men met een blijvende aangroei van de werkloosheid rekening houden. Op dat vlak is de huidige regeringsmededeling eerlijk. Wij kennen de oorzaken. De bedrijfsinvesteringen blijven onder de maat niettegenstaande een explosie van de nettowinsten. Wij slaan een dramatische weg in, waar arrogantie en dogmatisme belangrijker zijn dan reël beleid. Wij bouwen niet langer aan een toekomst. Toch blijft men het omgekeerde beweren. Wij durven te zeggen dat feitelijk een hele generatie wordt opgeofferd.

In enkele oppervlakkige zinnen worden in deze mededeling maatregelen aangekondigd zonder dat die duidelijk worden omschreven. Deze operatie verbergt opnieuw onmacht en hult alles in een dikke mist. Zaken als de bevordering van de werkgelegenheid worden wel prioritair genoemd, concrete maatregelen worden evenwel niet genomen of in het vooruitzicht gesteld. Men rekent op de bij voorbaat mislukte uitwerking van vroegere maatregelen, onder andere de gesubsidieerde contractuelen.

De privatisering van de overheidsbedrijven, de neoliberale obsessie, wordt in het vooruitzicht gesteld, toch wordt wel onmiddellijk de overheidsparticipatie in Distrigaz te gelde gemaakt met een geschatte opbrengst van twee miljard. De minister van Financiën zegt daarover in een regeringsgezinde krant: «Ik heb die verkoop van Distrigaz al eens gepoogd tot stand te brengen, en ik ben er niet in gelukt omdat er vanwege de privé-sector geen enkele belangstelling voor was.» De privé-sector zal echter wel belangstelling hebben voor de Nationale Investeringsmaatschappij. De regering zal het wettelijk voorziene kapitaal niet volstorten. Bij de eerstvolgende kapitaalverhoging zal een beroep worden gedaan op de privé-sector. Hier gaat het duidelijk al om een beslissing. Wij komen daarop trouwens zo dadelijk nog terug. Het gaat om een beslissing over een winstgevend openbare onderneming. Wat wij vrezen dreigt dus werkelijkheid te worden, de deregulering en de privatisering zal erop neerkomen dat de verliezen voor de overheidsinstellingen zullen zijn en de winsten voor de kapitalisten en de beurzensnijders in ons land.

Tien maanden geleden debatteerden we over het Sint-Annaplan, waarbij de overheidsfinanciën zogenaamd indringend zouden worden gesaneerd voor een bedrag van om en bij de 200 miljard, met de toen door ons aangekondigde maar vandaag door de regering bevestigde nefaste gevolgen voor de werkgelegenheid. Kritiek op het Sint-Annaplan werd niet geduld; lineair besparen was en blijft de boodschap van deze regering.

Met Martens VI en zijn onafscheidelijke spaarplannen, zo werd ons voorgehouden, zouden we in een ander land ontwaken. Dat was de teneur van de historische boodschap nadat het pinkstervuur vorig jaar was gedooft. Of dit een beter of een slechter land zou zijn voor de bevolking, werd niet gezegd. Het is gebleken dat we in een slechter land zijn ontwaakt.

Samen met Eerste minister Martens hebt u, minister Verhofstadt, als koele cijferaar, ervoor gezorgd dat we in een nieuw soort land ontwaken. De decadentie van de macht is in deze periode in ons politiek bestel gaan overheersen. Het land en zijn democratische instellingen zijn fundamenteel aangetast en ondergraven. En niet alleen de besparingen hebben daarvoor gezorgd, maar ook het arrogante gedrag van de regering en van vele van haar ministers. Ik heb vandaag gelezen op welke indringende wijze Europarlementslid Karel De Gucht spreekt over het beleid van Vice-Premier Gol. Hij had niet helemaal ongelijk. Welke regering kan democratische instellingen fundamenteel aantasten en aangetast hebben?

Het land waarin we aan het ontwaken zijn en dat van dag tot dag meer vorm krijgt, is onherkenbaar aan het worden; het noodzakelijke respect voor de democratische instellingen is overboord geworpen. Het Parlement is buiten spel gezet via de volmachten. En zelfs daar waar het Parlement nog effectief een rol te vervullen heeft, is dit niet mogelijk. Het controlerecht van het Parlement inzake begrotingen is zoveel als

onbestaande geworden, als men ziet welke tijdsspanne er verloopt tot het indienen ervan.

Ik bedoel hiermee de begrotingen van 1986 en hetzelfde spelletje herhaalt zich in 1987. Zelfs leden van de meerderheid uitende deze kritiek, maar als het erop aankomt volgen zij slaafs het *dictat* van Martens en consoorten en vermijden zij mogelijke conflicten tussen de meerderheids-partijen.

De heer Van den Brande heeft in de Kamer eens te meer een aantal verklaringen afgelegd, die duidelijk bewijzen wat de rol van de CVP in ons nieuwe land zal zijn, evenals in het nieuw soort Parlement.

In verband met de overheidsbedrijven heeft hij gesproken over «responsabilisering» — het woord staat niet in *van Dale*. Privatiseren is kennelijk voor de heer Van den Brande uit den boze, maar hij zou dan toch duidelijker moeten zeggen wat hij verstaat onder «responsabilisering». Wij maken ook een zeer eigenaardige situatie mee, mijnheer de Vice-Eerste minister, wanneer een minister uit de regering wordt vervangen zonder enige verklaring voor het Parlement, en wanneer dezelfde minister nog vóór zijn beëdiging door de Koning een persconferentie geeft over zijn bedoelingen.

Er is een tijd geweest dat wanneer sommige collega's — ik wil hier de namen niet noemen — vernamen dat ze minister gingen worden of dat ze op de lijst voorkwamen, en dat zij, wanneer zij dit reeds in hun buurt of aan de journalisten hadden meegedeeld, prompt door de toekomstige Eerste minister naar huis werden gestuurd. Zij werden ook nooit meer lid van een regering gedurende hun hele parlementaire loopbaan. Nu kan dit echter wel. Nu kan een minister reeds persconferenties geven vooraleer hij door de Koning is benoemd. De Eerste minister is in feite een soort notaris geworden van zijn regering, die noteert en accepteert hetgeen er reeds is afgesproken en die minder autoriteit heeft ten opzichte van zijn ministers dan velen onder ons vermoeden. In wezen is dit een betekenisvol incident dat de verloedering van onze democratische instellingen en van ons Parlement en een niet te miskennen toenemende invloed van de uitvoerende macht aantoon.

Meerdere collega's vestigen de aandacht op de communautaire problemen. Ik ga dit niet doen. De communautaire problemen worden blijkbaar in een overvolle diepvrieskast gestopt. De zaak van burgemeester H. gaat nu waarschijnlijk opnieuw de pers domineren. De regeringspartijen zullen tot geen akkoord komen over de wijze waarop men uit deze knoop kan geraken.

Misschien zullen sommige woordvoerders van de CVP nieuwe termen bedenken om te zeggen dat ze zich in deze situatie stelselmatig laten beetnemen.

Deze mededeling van de regering, hard en nietszeggend in concrete zin, is in feite een boekhoudkundige bijeenprokkeling van miljarden die men hier en daar is gaan zoeken.

De debatten zullen zelfs in het conclaaf van de topministers niet veel meer zijn geweest dan dovemansgesprekken.

Ik heb de CVP reeds gevraagd wat het verschil is tussen «responsabilisering» en privatisering.

De heer Gijs. — Dat zal ik u straks uitleggen.

De heer Wyninckx. — Dat zal wel een moeilijke uitleg zijn, want privatisering kan niet vanuit een ideologische obsessie en mag niet enkel budgettaire bedoelingen hebben. Op het eerste gezicht zou men dit misschien als definitie van responsabilisering kunnen geven.

Ondertussen wordt schijnbaar de verkoop van de overheidsparticipatie in Distrigaz in het vooruitzicht gesteld hoewel enkele jaren geleden is gebleken dat de privé-sector hiervoor geen belangstelling heeft.

Inzake het onderwijs in Vlaanderen maakt de CVP bezwaar tegen de veralgemeende vermindering van de werkingskosten met 2 pct. Is hier sprake van een nieuw conflict of wordt voor de toekomst alles opengelaten?

Wat gewordt er van de communautarisering van het onderwijs?

Niettegenstaande de jarenlange zware inlevering door de werknemers, de daling van de actieve bevolking en de enorme stijging van de bedrijfs-winsten, blijft ons land nog steeds één van de trieste koplopers in Europa wat het aantal werklozen betreft. Toch blijft men volharden in de boosheid. De begrotingscontrole heeft een begrotingstekort aanvaard van 420 miljard.

De maatregelen van dit begrotingsconclaaf zorgen voor 5,8 miljard niet-fiscale inkomsten en voor een vermindering van de uitgaven met

14,3 miljard en een verlichting van de schatkistverrichtingen met 0,5 miljard. Een gezamenlijke operatie van 20,6 miljard.

Deze maatregelen worden aan die van het Sint-Annaplan toegevoegd. Onder de niet-fiscale ontvangsten vindt men de verkoop van de staatsparticipatie in Distrigaz voor twee miljard.

De verschillende operaties zijn zeer algemeen gesteld, gevolgd door droge cijfers die soms voor de parlementsleden en zeker voor buitenstaanders onbegrijpelijk zijn. Waar in detail bespaard wordt, komt niet duidelijk tot uiting.

De privatisering van overheidsbedrijven wordt doorgeschoven naar een ministerrécomité. De CVP liet een waarschuwing horen, de PVV verwees naar de uitvoering van het regeerakkoord waarbij de CVP toch ook betrokken was. Intussen weten wij niet welk lot ons beschoren zal zijn inzake deze maatregelen en weten wij al evenmin of de timing, die wij via de pers hebben vernomen, zal overeenstemmen met de werkelijkheid en of alle openbare instellingen die op de lijst voorkomen om tussen nu en 1992 te worden geprivatiseerd, ook werkelijk voor privatisering in aanmerking zullen komen.

Volgens eigen zeggen komt iedereen als overwinnaar uit dit conclaaf en dat is zeer vreemd. Voor Vice-Eerste minister Verhofstadt staat de deur wijd open voor privatisering, voor de CVP is deze nog gesloten. Manu Ruys heeft er in zijn editoriaal op gewezen dat de parlementaire debatten over de eventuele wetsontwerpen pas in 1988 zullen plaatshebben. Hoef ik eraan te herinneren dat 1988 het jaar is van de gemeenteraadsverkiezingen? Wij vragen ons dan ook af wat er nog allemaal zal gebeuren. Op dat ogenblik zal de CVP waarschijnlijk één of ander uit de mouw schudden, zoals enkele weken geleden met de militiewet, om te kunnen beweren dat ze de opdringerige leuzen over privatisering heeft kunnen afwijzen, maar dat ze ermee akkoord kan gaan op voorwaarde dat er naar de vorm en de inhoud veranderingen worden aangebracht. Dit zal voor de CVP dan waarschijnlijk als verantwoording dienen om de privatiseringen goed te keuren.

Het personeel in de openbare sector maakt een groot deel uit van de totale actieve bevolking, volgens Vice-Eerste minister Verhofstadt een té groot deel.

Zelfs als zijn bewering juist is, zou hier iets moeten worden aan gedaan eerder langs de weg van de reorganisatie van sectoren dan via privatisering.

De versnipperde initiatieven die tot op heden werden genomen, zijn in het nadeel van het openbaar ambt uitgevallen en hebben tot weinig of geen concrete resultaten geleid, behalve misschien tot het ontwrichten van de statutaire onderbouw van de openbare sector en het feit dat de personeelsleden van de openbare sector sinds 1971 geen enkele vorm van aanpassing of herwaardering van hun loopbaan en van hun barema's hebben gekend.

De openbare sector was reeds het mikpunt van deze regering en zal ook via het kanaal van de privatisering een groter mikpunt blijven.

In plaats van te privatiseren moet er worden gewerkt aan een globaal beleidsproject voor de openbare diensten. De relatie tussen burger en bestuur moet worden verbeterd, onder meer door het opstellen van een «charter van de bestuursdeur», wat nog iets anders is dan een «charter van de belastingfraudeur», met als elementen de plicht tot kennisgeving, de motiveringsplicht en de openbaarheid van bestuur, zowel actief als passief. Aan de blinde privatisering van de openbare nutsbedrijven moet een halt worden toegeroepen, zodat deze hun algemeen erkend maatschappelijk nut en hun dienstverlening ten volle kunnen waarmaken.

Deze begrotingscontrole munt uit in vaagheid!

De werkloosheid is hetzelfde lot beschoren. Verwacht men een gunstige kentering op termijn? Zal men na de sociale verkiezingen evalueren? De feiten zullen bevestigen dat er inderdaad geen tewerkstellingsbeleid werd gevoerd.

Het wordt nog meer hypocriet wanneer deze regering desondanks blijft bevestigen dat het hoofddoel van haar beleid — dit wordt zeer lapidair in de vage regeringsverklaring verkocht — het herstellen van de werkgelegenheid blijft. Het aantal langdurige werklozen is gevoelig gestegen, aan dergelijke algemene verklaringen hebben zij geen boodschap. De regering verwacht alle heil inzake tewerkstelling van de privé-sector.

De feiten van de voorbije maanden hebben het tegendeel bewezen. De regering verwacht ook heil van de gesubsidieerde contractuelen, terwijl de gemeenten met beknotte mogelijkheden te kampen hebben, zowel financieel als inzake het aanstellen van de werklozen in dit nieuwe

statuut. Ook inzake tewerkstelling zal er voor de zomer een evaluatie worden gemaakt. De echte discussie wordt dus voor de zoveelste maal uit de weg gegaan. De eerder genomen maatregelen van het Sint-Annaplan hebben — wij hebben dat vorig jaar onderstreept — duizenden jobs laten verloren gaan in de onderwijssector en in het openbaar ambt.

De economische groei is mede door de beperking van de overheidsinvesteringen afgeremd. Het interprofessioneel akkoord zal maar een geringe compensatie bieden. Zolang er geen daadwerkelijke oplossing voor de werkloosheid is, zal de gezondmaking van de overheidsfinanciën gedoemd zijn te mislukken.

Punt 1.4 van de tabellen maakt melding van nadere besprekingen tussen de staatssecretaris voor Pensioenen, de werkgevers en de werknemers over het einde van de loopbaan in de privé-sector. Nadat inderdaad gebleken is dat het voorstel om de pensioenleeftijd voor vrouwen op te voeren, niet alleen een enorme sociale onrust en rechtsonzekerheid bij de vrouwen teweegbracht, maar bovendien al evenmin een besparing meebracht, kan dit de aanloop zijn voor een nieuw debat.

Ter zake wensen wij een aantal vragen aan de staatssecretaris voor Pensioenen te stellen. Wat betekent deze paragraaf eigenlijk? Wat houdt «koppeling van pensioenleeftijd aan flexibiliteit van de ouderdom» in? Wil het zeggen dat er eindelijk zal worden gepraat over het koppelen van de loopbaan, bijvoorbeeld 45 jaar, aan de pensioengerechtigde leeftijd? Wat betekent het herbespreken van de voorwaarden voor brugpensioenen?

Gaat men dezelfde onrust veroorzaken als met het voornemen in het voorbije jaar om de pensioenleeftijd voor vrouwen op te trekken? Gaat men opnieuw rechtsonzekerheid bij de oudere groep kandidaat-bruggepensioneerden of bruggepensioneerden in de hand werken? Gaat men opnieuw contractbreuk plegen en de levensstandaard van de bruggepensioneerden aftakelen? Hoe gaat de regering de loopbaanonderbreking tot stand brengen zonder de koopkracht van de toekomstige gepensioneerden nog te verminderen? Beperking van de globale kost van de bruggepensioneerden tot een globale enveloppe van 42 miljard, en allicht nog minder in 1988, klinkt inderdaad als een dreigend element voor toekomstige bruggepensioneerden vooral als wij vernemen dat, zoals bij Bell Telephone te Antwerpen, maar ook in vele andere bedrijven in Vlaanderen, voor dit en volgend jaar honderden en nog eens honderden werknemers zullen moeten afvloeien, van wie sommigen zich in het ongewisse zullen bevinden nopens hun statuut van bruggepensioneerde en zich moeten afvragen of hun koopkracht als bruggepensioneerde niet zal worden verminderd.

Er komen overigens op het verlanglijstje van de ministers niet alleen besparingen voor, maar er worden terecht ook enkele onrechtvaardigheden rechtgezet, onder meer inzake kinderbijslagen, verhoging van de minima voor de minder-validen en de afschaffing van de bedrijfsvoorheffing voor samenwonende werklozen, die twintig jaar of meer beroepsverleden hebben. Maar welk addertje schuilt daar onder het gras, als er gewag wordt gemaakt van de herverdeling van de bijdragen van het regime van de kinderbijslagen en van de werknemerspensioenen? Dat houdt opnieuw een bedreiging in voor de reserves van het pensioenstelsel waaraan nu niet meer zou worden geraakt maar waarop men indirect een beroep zou doen door in de toekomst de bijdragen te herverdelen. In feite legt men dan een hypotheek op het wettelijke stelsel. Dat zal het pensioen sparen weinig verhelpen.

Klaarblijkelijk zal dit ook moeten dienen om een eerste stap te doen in het geleidelijk optrekken van de pensioenen, die voor een volledige loopbaan lager liggen dan het gewaarborgd inkomen van bejaarden, tot dit minimum. Op het eerste gezicht is dit een positieve maatregel, die overigens de kleine op rust gestelde zelfstandige eerder tegemoet zal komen dan de kleine gepensioneerde werknemer. Het is een positieve maatregel behalve indien het op een indirecte manier zou gaan ten koste van het wettelijke stelsel.

Voor de minister van Pensioenen hebben wij de vraag of die positieve maatregel die overwegend de zelfstandigen ten goede zal komen, en terecht, ook zal worden genomen voor de kleine pensioenen uit de werknemerssector, alsook uit de overheidssector, want ook hier bestaan kleine pensioenen, wat men er ook moge over denken. In de overheidssector ligt het bedrag van sommige pensioenen nog lager dan dat waarvan de regering nu gewag maakt in verband met de pensioenen in de sector van de zelfstandigen.

Het ogenblik is aangebroken om een inhaalprocedure in te voeren, ook voor de kleine pensioenen in de diverse sectoren die boven het bestaansminimum liggen. Zoniet evolueren wij naar een situatie waarbij het bestaansminimum beschouwd wordt als het minimumpensioen, en

dat is een regelrechte aantasting van de koopkracht van alle huidige en toekomstige bejaarden. Een rechtvaardige inhaalprocedure zou zijn: een verschillend percentageverhoging al naar gelang van de ingangsdatum van het pensioen.

Alle pensioenen zouden op een misschien bescheiden manier kunnen worden opgetrokken, waarbij zou worden gesteund op de beginselen van het koninklijk besluit van december 1978. De verhoging van het percentage werd toen toegekend aan de oudere gepensioneerden die altijd en ook vandaag nog het grootste slachtoffer zijn van de opeenvolgende regeringsmaatregelen die hun koopkracht hebben aangetast.

De minister van Pensioenen moet de techniek goed kennen. Mijn vraag aan hem is dan ook of er ruimte is om iets te doen niet alleen voor de kleine zelfstandigen maar ook voor de toenemende groep oudere bejaarden die door het inleveringsbeleid het zwaarst zijn getroffen. Ik neem mij voor binnenkort ter zake een wetsvoorstel in te dienen, zoals ik er ook een samen met collega Lallemand heb ingediend om een aantal onrechtvaardigheden te herstellen die inzake overheidspensioenen tijdens de jongste jaren zijn tot stand gekomen.

In de legislatuur van de vorige regering-Martens is de fiscale en parafiscale druk enorm toegenomen. Zoals PS-fractievoorzitter Vanderbiest met vele anderen eergisteren in de Kamer zei: de rechterzijde is de kampioen van de fiscale verhogingen.

Volgens de CVP hebben de maatregelen een menselijk gelaat gekregen. De CVP heeft ook gecoörd, zegt Van den Brande. Waar dan wel? vragen wij. Buiten een aantal maatregelen, noodzakelijk geworden door de stijgende armoede in ons land, vinden wij daar niet veel van terug.

De vroegere onderwijsbesparingen worden verlengd. Daar bovenop komt ook voor het Vlaamse onderwijs een extra besparing van 360 miljoen door de werkingskosten en -toelagen van de scholen met 2 pct. te verminderen. De CVP eiste in de Kamer de intrekking, misschien ook in de Senaat. De heer Beysen zegde daarover: «Van den Brande heeft wel veel meer dan dit soort eisen gesteld; we worden dat stilaan gewoon. De regering, inclusief de CVP-ministers, heeft dit beslist. We gaan toch niet bekvechten over die paar miljoen.» Hoewel 360 miljoen toch niet als «een paar miljoen» kan worden bestempeld. Maar inderdaad de voltallige regering, dus ook de CVP-ministers, was er toch bij. Aan Waalse kant werd minister Damseaux geofferd omdat hij zich niet aan zijn begroting en besparingsplichten hield. Minister Duquesne zal de achterstand van 1,5 miljard moeten inhalen tijdens de resterende maanden van 1987. Van de 5 miljard die Damseaux aanvankelijk niet bespaard zou hebben, blijft slechts 1,5 miljard over.

Het onderwijs blijkt dus ook nog maar eens zwaarder getroffen te worden aan Vlaamse kant; alle beloften worden daarmee tenietgedaan. Het onderwijs, belangrijkste wissel op de toekomst, evolueert naar een braakliggend terrein. De begrotingscontrole voor het onderwijs is trouwens volstrekt onduidelijk. Wij eisen daar meer toelichting over in de loop van dit debat.

De nefaste gevolgen op pedagogisch vlak moeten niet alleen worden onderzocht en opgevangen, maar ook ongedaan gemaakt. Wij wachten nog altijd op de oprichting van de autonome raad. Hoe men het ook draait of keert, het onderwijs is eens te meer het kind van de rekening.

Door het aanhoudend gebrek aan werk, maar vooral door de cumulatieve van inleveringsmaatregelen hebben sedert 1981 steeds meer mensen moeite om de eindjes aan elkaar te knopen en worden aldus met armoede geconfronteerd. De «nieuwe armoede» is niet zo maar «een ongelukkig gevolg van een noodzakelijk beleid», maar spruit voort uit een beleid dat een bewust sociale ongelijkheid doet toenemen.

De arrogantie inzake besparingen kent blijkbaar geen grenzen meer. Zouden wij misschien mogen weten wiens «vrijheid» door deze arrogante inleveringspolitiek wordt tot stand gebracht? De economische en sociale ongelijkheid is toegenomen en wordt zelfs alsmaar groter. Het zijn geen dogmatische of romantische ontboezemingen, als ik zeg dat wij op het einde van de 20e eeuw op vele gebieden opnieuw in toestanden dreigen te belanden zoals die welke wij op het einde van de 19e eeuw hebben gekend. Probeer in onze samenleving maar eens die vrijheid uit te oefenen als alle kansen, ook de financiële, daartoe niet aanwezig zijn.

Men zegt dan dat de cijfers mensvriendelijker zijn geworden, dat het cijfers zijn met een hart.

De regering heeft terecht maatregelen genomen om de financiële situatie van sommige personen te verbeteren; die maatregelen zijn noodzakelijk, maar onvoldoende. Die 900 miljoen zijn slechts een doekje tegen het bloeden. Mede door dit gebrek aan maatregelen ter bestrijding

van de nieuwe armoede, is het hele beleid een vat vol tegenstrijdigheden geworden. Het stort ons in een onafwendbaar failliet van onze Staat.

De door u op handen gedragen privé-sector, mijnheer de Vice-Eerste minister, is blijkbaar niet zo happig om het Fonds voor Beroepsziekten over te nemen.

Het is een nieuw bewijs dat de privé-sector uiteindelijk alleen maar belangstelling zal hebben voor de sectoren waarvan hij zeker is dat ze winstgevend zijn. De besparingen van zeven miljard worden afgewenteld op die sector, wat aanleiding geeft tot heel wat protest. Het betekent slaan en zalven tegelijkertijd. Hoe zit het met die beslissing uit het Sint-Annaplan?

In de periode van 1981 tot 1986, tijdens de opeenvolgende regeringen-Martens is de rijksschuld toegenomen van 2 439 miljard tot 5 360,8 miljard op eind juli 1986.

De spaarplannen hebben maar één duidelijke reden: het doordrukken van een aantal liberale dogma's zoals privatisering, vermindering van overheidsdiensten en een meer elitaire samenleving. Dit heb ik ook in het begin van mijn uiteenzetting gezegd.

De kapitaalvlucht in ons land, is enorm. Zij wordt op 170 miljard geschat.

Het begrotingstekort zal dit jaar aanzienlijk hoger oplopen dan het streefdoel van 419,7 miljard. Kamerlid Willockx spreekt ter zake van 440 miljard, misschien zelfs 550 miljard.

In de begrotingscontrole worden de openbare kredietinstellingen onheus behandeld en wordt in de ontwikkelingssamenwerking nog maar eens gesnoeid. Daarover hadden wij graag enkele toelichtingen gekregen.

De NMBS krijgt het eveneens voor de zoveelste keer te verduren.

Het ware gelaat van onze rechtse regering, met haar besparings- en privatiseringsobsessie, is ons reeds lang duidelijk. Wij glijden met die politiek weg in een gat, waar we nog moeilijk zullen uit geraken. De huidige regering berokkent onherstelbare schade aan onze instellingen en onze economie.

Nog één zaak, de CVP zou gekant zijn tegen de privatisering van de openbare bedrijven, toch heeft zij al toegegeven voor Distrigaz. Zal zij dit standpunt wel blijven handhaven? Wij betwijfelen dat want het is niet de eerste keer dat de heer Van den Brande verklaringen aflegt die hij achteraf moet intrekken.

Wij kijken uit naar de conclusies van de zoveelste ministeriële werkgroep en naar de wetsontwerpen die daaruit zouden moeten voortvloeien. Wat in de regeringsmededeling wordt voorgesteld lost niets op. Wij wachten nog op de bespreking van de begrotingen waarvan het merendeel trouwens nog niet is goedgekeurd. Wij beleven een vreemdsoortige situatie, mijnheer de Voorzitter. De budgetcontrole gaat over begrotingen die niet door het Parlement gekend zijn. Er wordt een debat aan gekoppeld over de zoveelste reeks voorlopige kredieten, over een periode van achttien maanden. Zoals vorig jaar, zal ik trouwens nu ook voorstellen dat de regering ineens voorlopige kredieten vraagt tot het einde van dit jaar. Het zou het regeringswerk alleszins vergemakkelijken. Aldus kan de bespreking van de begrotingen 1986 en 1987 worden gekoppeld aan die van 1988. Dan zijn we meteen aan de breekdatum van 1989. Waarom zouden dan ook geen voorlopige kredieten voor 1989 tot aan het einde van de legislatuur worden gevraagd? We zouden dan eindelijk een grondige hervorming kennen van onze begrotingstoestanden want dan zou het geen «legislatuurregering» maar een «legislatuurbegroting» zijn. Ik stel voor dat Vice-Eerste minister Verhofstadt daarover eens nadenkt.

De tunnel van de heer Martens wordt dus enorm lang. Ondertussen gaat de regering voort met het manipuleren van en het goochelen met cijfers, met als enig doel Martens VI in stand te houden, in afwachting van een mogelijke Martens VII — God bescherm België! — al is dit ten koste van de loontrekkenden en de mensen die leven van vervangingsinkomens.

Twee leden van mijn fractie zullen meer in detail een aantal technische aspecten van de regeringsmededeling behandelen.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb graag kennis genomen van de vriendelijke verontschuldiging van de Eerste minister aan mijn adres en heb vernomen dat hij een belangrijke opdracht vervult in het buitenland waarbij ik even zou willen stilstaan.

Vermits sommige leden zeer uitvoerig hebben stilgestaan bij het communautaire dossier, en wij nu hebben geleerd dat de regering opnieuw met de zaak van burgemeester H. wordt geconfronteerd, wil ik de Eerste minister aanmoedigen bij zijn pogingen om een Europees gesprek over de snel evoluerende ontwapeningsvoorstellen op gang te brengen. Som-

migen, ook in de regering, wensen dat kennelijk niet en ik zou de Eerste minister willen vragen zich door die personen niet te laten intimideren. Er bestaat een reële kans op een definitieve doorbraak inzake de Europese raketten op middellange afstand. Dat is een positief feit dat meerderheid en oppositie moeten toejuichen.

Ik had aan de Eerste minister willen zeggen: neem de pelgrimsstaf en loop overal waar mogelijk langs, vooral bij Reagan en Gorbatsjov. Zeg dat Europa daar belang bij heeft, omdat het ontmantelen en verwijderen van de euroraketten andere stappen mogelijk maakt inzake chemische en binaire wapens en ook inzake conventionele bewapening. Ik had de Eerste minister ook willen zeggen: pleit bij de grootmachten voor het stopzetten van de kernproeven die al genoeg hebben verontreinigd en die overbodig zijn geworden. Pleit bij president Reagan voor een strikte interpretatie van het ABM-verdrag van 1972. De inwoners van Europa en van Benelux vragen soortgelijke initiatieven vooral inzake de euroraketten. Ik had de Eerste minister willen zeggen: zorg ervoor dat de raketten uit Florennes verdwijnen en dat ze in Woensdrecht niet hoeven te worden geplaatst. Voor het bezoek aan president Mitterrand verontschuldigen we de Eerste minister graag, maar wij willen hem vragen ook naar Eerste minister Thatcher te gaan die België één en ander verschuldigd is. Ik zou de Eerste minister ook willen zeggen: maak van het Belgische voorzitterschap gebruik om namens de Beneluxlanden de doorbraak inzake de euroraketten kracht bij te zetten.

Zelf zal ik dezelfde taal spreken in de komende dagen in het Benelux-parlement in Den Haag. Dat is de reden waarom ik mij zowel bij u, mijnheer de Voorzitter, als bij de Eerste minister verontschuldigd voor mijn afwezigheid straks in deze vergadering. Met uw instemming, mijnheer de Voorzitter, zal de heer Egelmeeers straks namens de SP repliceren.

Thans wil ik het nog zeer kort hebben over de voorlopige kredieten omdat een debat hierover inderdaad zeer kort kan zijn. Waarom vraagt de regering, zoals ik daarnet al zei, geen voorlopige kredieten tot eind 1987? Zo zou zij in peis en vrede kunnen voortknoeien. Achttien maanden voorlopige kredieten is bovendien een unicum in onze parlementaire geschiedenis. Met de magere regeringsmededeling en de nieuwe vraag om voorlopige kredieten tot in juni gaat de aftakeling van de parlementaire controle voort. Wij stonden daar vorige week al uitvoerig bij stil. Daarbij komt nog het trucje van de verlengde volmachten. Het is immers niet juist dat alle volmachten zouden aflopen op 31 maart. Bij het recente debat over de volmachtbesluiten hebben wij erop gewezen dat voor een beperkt aantal materies ook volmachten blijven bestaan na 31 maart. Hierover bestaat een misverstand, ook in bepaalde kranten. Dit trucje van verlengde volmachten zal de regering in staat stellen voort te boeren tot een nieuwe financiewet wordt goedgekeurd die dan nieuwe volmachten zal inhouden, formule die ik vroeger al, ook toen onze partij in de regering vertegenwoordigd was, heb afgekeurd.

De regering zal dus allicht nog vóór de zomer een ontwerp van financiewet indienen. Wij kijken benieuwd uit naar de inhoud daarvan. In elk geval, wat de voorlopige kredieten en deze regeringsmededeling betreft, zien wij geen enkele reden om ja te zeggen aan deze regering. Het was neen, het is neen en het zal neen blijven. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Langendries.

M. Langendries. — Monsieur le Président, l'opération annuelle de contrôle budgétaire n'aurait pas l'importance que lui accorde une communication gouvernementale, s'il ne s'agissait, en fait, d'un test de crédibilité pour la politique que la majorité mène depuis bientôt six ans.

En effet, au travers de ce contrôle budgétaire, ce qui importe, c'est qu'apparaisse clairement qu'un cap est maintenu, qu'une orientation est poursuivie, qu'une détermination est affirmée.

Monsieur le Vice-Premier ministre, permettez-moi de le dire avec une certaine franchise, pour les sociaux-chrétiens wallons et bruxellois, la communication gouvernementale qui a été faite lundi revêt autant d'importance par ce qu'elle ne contient pas que par ce qu'elle contient.

Vous n'ignorez pas, en effet, que le PSC tient tout particulièrement à ce que les décisions de Val-Duchesse ne se trouvent pas répétées et encore moins amplifiées dans un certain nombre de domaines. Ainsi, en matière d'éducation nationale, en matière de politique scientifique, en matière de sécurité sociale, nous avons dit et nous répétons clairement: pas d'overdose d'austérité.

Plus particulièrement en ce qui concerne l'enseignement, nous nous réjouissons que la réduction linéaire de 2 p.c. des frais de fonctionnement ne concerne pas l'enseignement fondamental et l'enseignement spécial,

ce qui constitue à nos yeux une reconnaissance de l'importance toute particulière de ces niveaux d'enseignement.

Nous actons également avec satisfaction qu'il sera possible d'adapter l'arrêté royal n° 438.

Enfin, permettez-nous d'espérer qu'avec l'arrivée d'un nouveau titulaire, la valse des ministres francophones de l'Education nationale que nous avons dû observer depuis 1981, soit enfin terminée. Un département aussi essentiel pour l'avenir de la nation ne peut être la victime d'une telle instabilité. Nous considérons comme un gage d'espoir les propos tenus par le nouveau ministre lors de son entrée en fonction, car il n'est plus possible que des opérations budgétaires camouflent des agressions idéologiques et servent de prétexte à des bouleversements pédagogiques.

Avec la communauté éducative tout entière, nous attendons que le nouveau ministre francophone de l'Education nationale organise sans retard la plus large concertation.

J'en viens maintenant à ce qui a été annoncé dans la communication du gouvernement. Je parlais tout à l'heure, à son propos, d'un test de crédibilité. Crédibilité quant à la poursuite d'une politique de rigueur budgétaire qui n'exclut nullement des approches modulées selon les secteurs et les départements, parce qu'elle refuse le caractère injuste de décisions par trop linéaires.

Cette crédibilité, nous l'observons tout d'abord dans la décision qui a été prise de ramener l'estimation de la croissance du PNB à 3,5 p.c. Une telle décision empêche tout dérapage ultérieur et met fin aux critiques de ceux qui ne voient, dans les aménagements apportés, que ce qu'il est convenu d'appeler un peu vulgairement des « ficelles ».

De la même manière, la révision à la baisse des moins-values de recettes fiscales, révision qui porte sur 7,7 milliards, constitue, elle aussi, un gage de crédibilité des aménagements que vous nous annoncez.

En ce qui concerne les différentes mesures, je voudrais faire trois observations:

1. Plusieurs mesures spécifiques vont être prises pour réduire les dépenses de fonctionnement des différents départements ministériels. Puis-je, à cette occasion, insister sur la nécessité impérieuse, pour un Etat qui se veut moderne, de se doter de moyens d'action appropriés? Notre administration, notre Fonction publique méritent mieux que les sarcasmes et les dénigrements des partisans de l'impuissance de l'Etat. Il est, à nos yeux, de toute première urgence de moderniser les services administratifs de l'Etat. Des intentions ont été exprimées à cet égard. Nous ne comprendrions pas qu'elles soient oubliées.

2. Je me réjouis tout particulièrement des mesures positives annoncées, qui illustrent le souhait exprimé par mon parti de voir donner du cœur aux chiffres, c'est-à-dire de concilier rigueur et solidarité. Je note ainsi avec satisfaction: l'amélioration des pensions qui sont inférieures, après une carrière complète, aux revenus garantis aux personnes âgées, l'amélioration de l'allocation minimale accordée aux cohabitants invalides, l'exonération du précompte professionnel de 10 p.c. pour les cohabitants de la deuxième et de la troisième période, l'amélioration des allocations familiales de chômeurs et d'invalides.

3. Nous avons apprécié aussi le fait que l'opération de contrôle budgétaire et la fin de la période des pouvoirs spéciaux n'aient pas servi à procéder, dans la hâte et l'improvisation, à des opérations aveugles de privatisation. Le PSC n'est prisonnier d'aucune idéologie. Sa vision de la société s'efforce d'aller toujours vers plus de justice et, en même temps, plus de liberté, tant il est vrai que le bien commun tend à satisfaire tout à la fois la personne et le groupe auquel elle appartient.

Aussi, sommes-nous par nature réticents lorsque se présentent des propositions dont la seule justification est la satisfaction de préjugés idéologiques. C'est pourquoi, dans la problématique du statut des entreprises publiques, nous sommes particulièrement attentifs aux termes mêmes de la communication du gouvernement et nous entendons que les actes de l'exécutif soient conformes à ce qui est annoncé, c'est-à-dire la constitution d'un comité ministériel *ad hoc* chargé:

1° De garantir une plus grande autonomie de gestion par la conclusion systématique de protocoles de gestion pour les entreprises publiques;

2° D'alléger l'effort financier de l'Etat en attirant davantage les moyens privés dans le capital et le financement des entreprises mixtes, des entreprises publiques et des institutions publiques;

3° D'examiner dans quelle mesure des actifs d'entreprises publiques peuvent être réalisés.

Ce comité ministériel devra, paraît-il, faire rapport avant l'été. Nous attendons qu'il travaille en dehors de tous préjugés idéologiques et

exclusivement dans l'esprit annoncé par la communication du gouvernement.

Je voudrais dire à cet égard que la fin des pouvoirs spéciaux — il faut être honnête — donne à l'ensemble des membres du Parlement, qu'ils soient de l'opposition ou de la majorité, un certain sentiment de libération. Et je crois qu'un certain nombre de projets du gouvernement, sous forme de projets de loi, vont être sérieusement discutés en commission et en séance publique.

M. Henrion a très justement rappelé ce matin que, dans ce domaine de la privatisation des entreprises publiques, le gouvernement devait être attentif à ce que le Parlement pouvait en dire. Il n'est donc pas question pour nous d'admettre que le Parlement soit mis hors jeu dans une matière aussi importante. Je puis donc souscrire tout à fait aux propos de M. Henrion, en ce qui concerne la nécessité absolue pour le gouvernement de tenir compte des débats que pourrait mener le Parlement à ce sujet. C'est dans cette enceinte et au cours des débats futurs qu'il sera possible de tenir compte d'un ensemble de problèmes. En effet, l'entreprise publique, concerne certes les usagers, mais aussi le personnel et les contribuables, et je crois que c'est dans une assemblée comme celle-ci qu'on peut le mieux exprimer les valeurs de chacun.

Depuis 1982, le gouvernement et la majorité qui le soutient ont engagé une formidable bataille contre la crise et ses conséquences. Depuis bientôt six ans, nous nous attachons à construire l'avenir des jeunes, à faire en sorte qu'ils ne soient pas écrasés par le poids d'une dette qu'on n'aurait pas eu le courage d'assainir et qu'ils ne soient pas réduits à l'impuissance par l'héritage que nous leur laisserions. Notre tâche est ardue, les résultats apparaissent lentement. La crise, avec ses effets conjoncturels, mais aussi et surtout structurels, provoque un chômage important, difficile à résorber. Mais un cap est tenu. Après avoir rétabli la compétitivité de nos entreprises, après avoir entamé une modulation de notre fiscalité, qui devra connaître sous peu de nouvelles adaptations, après avoir entrepris résolument l'assainissement des finances publiques, nous entendons que le gouvernement aborde avec détermination le problème du chômage.

Vous avez consacré de nombreuses heures, de nombreux jours, de nombreuses semaines, monsieur le Vice-Premier ministre, aux problèmes budgétaires et vous allez probablement passer de très longs moments encore sur le problème des entreprises publiques. Je crois que le temps est maintenant venu pour le gouvernement de consacrer de nombreuses heures, de nombreuses jours, voire de nombreuses semaines au problème de l'emploi. Un grand nombre d'orateurs ont souligné que l'emploi restait le problème majeur de notre société, la préoccupation principale de ce gouvernement dans sa lutte contre la crise. S'il veut vraiment avoir réalisé son œuvre, à la fin de cette législature il aura dû prendre de nombreuses mesures en cette matière. Si telle est la résolution du gouvernement, c'est aussi celle de la majorité et en tout cas du PSC qui ne faillira pas dans cet effort. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, het is feitelijk grappig dat de meesten die vóór mij het woord namen enigszins ontsteld waren over het feit dat de regeringsmededeling zo kort was. In het algemeen worden te lange uiteenzettingen gehouden op deze tribune. Een korte mededeling devalueert het Parlement beslist niet. Vroeger heb ik geleerd dat als een advocaat in zijn conclusies honderd argumenten gebruikt, dit is omdat er geen enkel goed argument is.

De regering heeft maar zes bladzijden nodig gehad om de cijfers van haar budgetcontrole te vertolken in klare taal: de vergelijking tussen de begroting 1987 en de eerste budgetcontrole en de inspanning om het verschil bijna tot op de meet weg te werken. Het lijkt wel niet zo adembenemend te zijn 20 miljard op te halen nadat in het Sint-Annaplan voor 200 miljard werd afgeslankt, wat zowel technisch als politiek een reuze-operatie was.

Door referentie aan de vorige jaren illustreren de cijfers het orthodoxe karakter van deze politiek.

Ik grijp terug naar de jaren 1980 tot 1986. Ik maak het me hierdoor niet gemakkelijk. Ik zou ook de vorige jaren hebben kunnen nemen toen de liberalen geen deel uitmaakten van de regering.

Tussen 1980 en 1986 stegen de begrotingen steeds. Daar was een pertinente reden voor. De begrotingen stegen respectievelijk met 141,4 miljard, 190 miljard, 184,8 miljard, 65,6 miljard, 83,6 miljard,

104,8 miljard en 57,4 miljard. De begroting 1987 is gedaald met 122,4 miljard.

Tussen 1983 en 1984 gebeurde de eerste budgetcontrole. Vroeger gebeurde dit niet en werden de cijfers van de begrotingen direct naast die van de rekening gezet, wat nog adembenemender was.

Niettemin staande het feit dat de begroting tussen 1983 en 1984 steeg met 83,6 miljard, kwam er het eerste jaar van de budgetcontrole nog eens 32,6 miljard bij. Tussen 1984 en 1985 steeg de begroting met 104,8 miljard en kwam er nog eens 6 miljard bij.

Nu is er een daling met 122,4 miljard en het tekort van 22,5 miljard werd — en dit is nog een nieuwigheid — tijdens de eerste budgetcontrole bijna volledig weggewerkt door compenserende besparingen.

Men zou dus, zonder eigenlijk te kort te schieten in het beleid, genoeg hebben kunnen nemen met de cijfers zoals ze waren en met te constateren dat uiteindelijk de overschrijding — 22,5 miljard — slechts 0,4 pct. van het BNP bedroeg, minder dan 1/100 van 's lands begroting. Men moet dit bedrag overigens niet minimaliseren, het is hoe dan ook het budget van een gezagdepartement zoals Justitie.

Met haar opzet zo dicht benaderd, had de regering zich lange en moeizame gesprekken kunnen besparen en had ze zelfs wat kunnen bevlaggen omdat alles zo beheerst was verlopen.

Mijn fractie beaamt nochtans de begrotingstucht die de regering zich heeft opgelegd, en ik wil dat even motiveren. Helemaal niet omdat «de bikkelaar hoofdboekhouder» die hier als Vice-Premier voor ons zit, uit onze rangen komt. We hebben ontegensprekelijk waardering voor zijn standvastigheid, zijn werkkraft en overredingskunst, maar een regering bestaat uit meer «koppen» dan alleen Verhofstadt en hij kan het uiteindelijk maar halen, als die andere «koppen», goed- of kwaadlachs, het met hem eens zijn over de uiteindelijke conclusie. Wij zijn geen fetisjisten van de begroting, want ook in 's lands beleid is een prognose van uitgaven en inkomsten niet een doel op zichzelf, maar een middel om een doel of liever talloze doeleinden te bereiken.

Onze rangen bestaan ook niet uit mensen die door dit beleid worden gespaard van inspanningen, waar anderen moeten voor opdraaien. In onze rangen is al heel wat gegrom over deze besparingen, want wie de rangen van de PVV kent weet dat wij geenszins een partij zijn van het grootkapitaal.

Wij wensen loyaal het regeerakkoord uit te voeren: in 1987 een overheidstekort van 8 pct. van het BNP, in 1988, en zeker in 1989, 7 pct., dit wil zeggen opnieuw 50 miljard.

Als we nu onze inspanningen wat terugschroeven, liggen we weer zoveel verder van het einddoel. De minste tegenslag van buiten uit maakt alles opnieuw onbereikbaar. Meer schulden is weeral meer interestlast, minder geld om te functioneren, laat staan te investeren. De jaren 1979 tot 1981, toen het tekort in drie jaar steeg van 6 pct. tot 12,7 pct., bewijzen hoe gemakkelijk de stijging uit de hand loopt, al was het maar omdat op gedane uitgaven achteraf nooit meer wordt teruggekomen. Men gaf systematisch minimum 100 pct. uit om zeker het bedrag van het vorig jaar als beginpunt te kunnen nemen, waarop men dan voortbouwde.

Daartegenover is de rigoureuze methode van nu, alhoewel de enig normale, namelijk zich houden aan de afspraken, als onverwachte noodwendigheden opduiken ze compenseren door minder onmisbare uitgaven te beperken, een beetje benauwend. Sommigen beweren dat men plots in een spaarobsessie leeft en men geen «sociaal kloppend hart» in de budgettaire werkelijkheid terugvindt. Dit werd door een krant vóór enkele dagen zo geschreven.

De Staat geeft hoe dan ook circa 2 200 miljard uit voor een bevolking van 10 miljoen mensen, 220 000 frank per kop, hoe klein die kop ook is.

Nederland, met bijna 12 miljoen inwoners, heeft een begroting die niet zoveel hoger ligt.

Maar dat heel grote getal zegt natuurlijk niets als we niet weten aan wat het precies gespenseerd wordt, waar de grote uitgaven zitten, of er echt buitenissige onder zijn, of we in andere gevallen werkelijk op het bot zitten. We zouden met wat precisie over die situatie in actuele termen kunnen praten, mochten de departementale begrotingen voor ons liggen. En passant hoop ik maar dat de timing die was afgesproken — en die trouwens ook op het bot zit van het parlementair duldbare — volledig geëerbiedigd wordt, om aan het cijferspel waar we nu mee bezig zijn wat meer inhoud te geven en wat meer profiel. Vooral om, wat ons betreft, met cijfers te komen die de overtrokkenheid bewijzen van wat

sommige politici zeggen en wat sommige kranten schrijven, namelijk dat het harde onmenselijke neoliberalisme dit profiel zou hebben gewijzigd: zonder sociale bewogenheid, met een te geringe aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs, met een kortzichtige kijk op de noodzaak van wetenschappelijk onderzoek.

In de voorbije jaren, die in het sociale-zekerheidsstelsel de opgang en de uitbreiding van de gedekte risico's hebben gekend, is er geen enkele wet die het sociale-zekerheidsstatuut heeft uitgebouwd waarmee niet door de liberalen werd ingestemd. Naarmate het systeem uitgroeide tot het meest geëlaboreerde van West-Europa — en dus ook van de wereld, aangezien wij weten welke plaats West-Europa daarin bekleedt voor de sociale zekerheid —, hebben we herhaaldelijk gewezen op twee tere plekken. De eerste tere plek is dat uiteindelijk de laagste categorie van de bevolking nog onvoldoende beschermd is. Onder het voorzitterschap van de Vice-Eerste minister, toenmalig voorzitter van de partij, hebben we in het jaar 1983 nog een congres gehouden over de vierde wereld.

Het tweede tere punt is dat de bijdragen, gehecht als ze waren aan de tewerkstelling, het systeem bijzonder kwetsbaar maakten in geval van economisch reces en werkloosheid. Wat werd gevreesd, geschiedde. Dit bracht dan meteen het einde van het liedje, namelijk dat het lot van de economie en het lot van de sociale voordelen niet verbonden zijn.

Om de solidariteit met alle burgers in te bouwen en niet alleen met degenen die in het arbeidsproces zijn ingeschakeld, hebben we enkele jaren geleden een fiscalisatie overwogen, die ongetwijfeld verschillende, soms zeer moeilijk op te lossen problemen stelde en dus een project was dat zeker niet op korte of halflange termijn te verwezenlijken was; toen riepen sommigen al direct over afbraak en vernieling van sociale zekerheid, terwijl we nu toch aan den lijve ondervinden, en dat al verscheidene jaren, dat het huidige systeem voortleeft omdat, en trouwens met akkoord van de liberalen die nu toch al zes «magere» jaren in de regering zitten, de Staat rechtstreeks het overgrote deel van de werkloosheidsuitkeringen bijpast, en het systeem dus niet meer op zichzelf sluitend is.

Het gaat in Onderwijs precies zo: noem maar eens een land dat zoals België bijna 1/5 van 's lands begroting spendeert aan onderwijs? Noem er een dat, een voorschot groot zijnde, 17 universitaire instellingen telt?

We zijn natuurlijk, door omstandigheden, een duur land: twee grote taalgemeenschappen, een tweetalig gebied, een veelvuldigheid van schoolnetten. Dit brengt grote lasten mee waarop we trouwens nooit bekibbeld hebben. We zijn een van de ondertekenaars van het Schoolpact en weten hoe ontzettend veel geld die handtekeningen hebben gekost. Ze waren alleen te verantwoorden omdat onze geschiedenis aantoonde dat de filosofische clivage zich altijd in de onderwijsproblematiek heeft gekristalliseerd, en daar bijzonder heftige ongeregelheden uitlokte.

De pacificatie van de gemeenschappen en de gewesten, die gedeeltelijk gerealiseerd werd door de wetten van 1980, een neutrale operatie naar men zegde, heeft ook heel wat duiten gekost. Niemand mag zich dit berouwen, we hebben het allemaal zo gewild en alleen achteraf kun je de herrie van toen minimaliseren. Ook die angel moest uit de voet worden getrokken. We hebben trouwens steeds onze vrijheid van denken en handelen in al haar consequenties doorgevoerd. De vrijheid van overtuiging, met andere woorden het pluralisme, hebben we vertaald in zijn duurste vorm, namelijk extern pluralisme of verzuiling. De logische gedachte dat intern pluralisme in onderwijs of in de welzijnssector een goed stuk voordeliger zou uitvallen, stoot op vele «praktische bezwaren» waar eigenlijk niemand in dit land durft aan te raken. Ook de liberalen, neo- of niet, zijn daar perfect loyaal in.

In ideeën en realisaties hebben wij steeds een welig en weelderig land willen zijn. Misschien zijn we dat in de voorbije jaren wat te veel geweest en wordt elke restrictie: een vermindering in de omkaderingsnormen in het onderwijs, besparingen in het Openbaar Ambt, onmiddellijk gedoodverfd als teloorgang en met Cassandra vooruitzichten beoordeeld. Een poging van de liberalen om in overleg met de regeringspartner trouwens, wat participatie van de burgers los te weken voor overheidsinstellingen is al onmiddellijk «uitverkoop van 's lands patrimonium» en wordt met de symboliek van «neoliberalisme» veroordeeld, met grote miskenning van de reële inspiratie die van dit laatste ver verwijderd is.

De fractieleider van de PS van de Senaat beweert dat met deze regering de verbeelding niet aan de macht is en zijn collega in de Kamer zegt, dat deze regering slechts *grisaille* brengt.

De kleurrijke imaginatie die ons de rug steeds dieper deed krommen onder de schuldenlast, kunnen we missen en het «hart» in de politiek kan niet verhinderen dat de verplichtingen uit schulden altijd de eerste aan bod komen en uitgaven zijn waar niemand enig geluk uit put. Precies omdat we verlangen naar ruimte voor actieve prestaties voor vooruitgang en modernisering van de Staat, moet deze regering die harde noten nog voort kragen. De PVV wil haar daar met overtuiging in steunen. Zij gelooft, mijnheer de Eerste minister, nog altijd in uw welslagen en zal zich trouwens door haar houding inzetten opdat andere bananenschillen uw parcours niet in gevaar zouden brengen. Want naast andere kwaliteiten die ik reeds heb vernoemd, zijn we zo'n eerlijk kritisch en negatief chauvinistisch land dat kleine problemen zo graag met een vergrootglas bekijkt.

De Voerense affaire is er één van.

Ik heb gisteren nog aandachtig een interpellatie beluisterd, waarin een Waals interpellant en een Vlaams spreker een grote oratorische kracht ontwikkelden, elk in zijn persoonlijke stijl, om het onoverkomelijke van dit conflict te doen uitschijnen. Als men het niet gebruikt als middel, wat voor sommigen misschien goed uitkomt, om andere doeleinden te bereiken, heeft deze bombast geen zin.

De heer Luyten. — De regering kan erover vallen!

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer Luyten, ik weet dat u daarin een Cassandra bent. Ik hoop voor dit land en voor de bevolking dat de regering daar niet over valt, wie ook de uitdagers zijn die de komende dagen de val van de regering betrachten.

De heer Luyten. — Ik constateer gewoon maar.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mocht er in onze wetgeving iets worden aangepast om dergelijk abusief gebruik van regels en flagrante afwezigheid van deontologie onmogelijk te maken, dan zal die bepaling slechts in de toekomst kunnen worden toegepast.

Voor de rest hoeft voor ons dit herstelbeleid — laat staan dit land — niet te ontploffen, omdat een Voerens burgemeester ons danig op de zenuwen werkt. Wij hoeven ter wille van zijn «imago» niet te aarzelen met een parlementaire groep aan tafel te gaan zitten om, in al onze verscheidenheid van taal en ideologie, het voortbestaan van dit land te verzekeren en te verstevigen. (*Applaus op sommige banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Gijs.

De heer Gijs. — Mijnheer de Voorzitter, de CVP-fractie in de Senaat heeft het Sint-Annaplan aanvaard en de regering ten volle gesteund in haar actie om het plan uit te voeren. Het lot van de regering en de geloofwaardigheid van de meerderheid in het Parlement die de regering steunt, werden terecht verbonden aan de realisatie van de doelstelling van het Sint-Annaplan, namelijk het verwezenlijken van een bijkomende besparing op de overheidsuitgaven van bijna 200 miljard. Ook daarvoor was de realisatie van dit plan absoluut noodzakelijk, hoewel we niet de politieke moed onderschatten die nodig was om het te realiseren. De concrete aard van dit plan, evenals de maatregelen op het structurele vlak die het bevatte, waardoor een begin wordt gemaakt met de geleidelijke vermindering van het overheidstekort op termijn, waren kenmerken van het Sint-Annaplan, waardoor het zich gunstig onderscheidde van andere plannen van de regering die we vroeger hebben gekend.

De budgetcontrole zelf behoorde eveneens tot de door ons gunstig onthaalde elementen van het Sint-Annaplan. De uitgangspunten die in de inleiding van de regeringstekst werden vermeld, lijken ons ook realistischer en objectiever dan we vroeger gewend waren. Er wordt op een behoorlijke wijze rekening gehouden met de evolutie van de economische toestand sinds verleden jaar en de regering kan er moeilijk worden van beschuldigd overdreven optimistische uitgangspunten te hebben gekozen. In dit kader appreciëren we dat de regering geen optimistische nieuwe schatting van de interestlasten voor de Rijksschuld heeft uitgevoerd, ondanks de recente daling van de rentevoeten. Dat de raming van de ontvangsten voor 1987 ook naar beneden toe werden herzien — daar was immers aanleiding toe —, wijst erop dat de regering het zichzelf niet gemakkelijk heeft willen maken en op basis van realistische ramingen haar herziene objectieven wil bepalen.

Ook het onderzoek van de bijkredieten, verlopend in verschillende fasen, lijkt ons op een objectieve en realistische basis te zijn verlopen, waarbij, op kasbasis, dat is belangrijk, voor 13,5 miljard bijkredieten werden aanvaard.

Hoewel we natuurlijk betreuren dat, als gevolg van de budgetcontrole, is gebleken dat de uitvoering van het Sint-Annaplan tot een besparingsresultaat zou leiden dat 22,5 miljard lager ligt dan het gestelde doel, waarden we het realisme, de objectiviteit en het respect voor de termijnen waarmee de regering tot deze vaststelling is gekomen. De regering heeft niet toegegeven aan de natuurlijke neiging om een aantal besparingen op papier te realiseren, en heeft hoofdzakelijk op kasbasis gewerkt, wat een positieve zaak is.

Voor het tekort van 22,5 miljard werden voor 20,6 miljard compenserende besparingen voorgesteld, die het behalen van de regeringsdoelstelling, namelijk de beperking van het netto te financieren saldo tot 8 pct. van het bruto nationaal produkt, binnen het bereik brengt. Het is nog niet behaald, maar het maakt het doelobject ietwat realistischer. Zonder bijkomende besparingsmaatregelen zou het na de begrotingscontrole opnieuw geraamde netto te financieren saldo inderdaad 440,3 miljard bedragen en met de voorgestelde bijkomende besparingen zal het beperkt worden tot 419,7 miljard, wat inderdaad dicht moet liggen bij de 8 pct. van een bedrag dat overeenkomt met de gemiddelde schattingen omtrent het BNP van 1987.

Het is niet mijn bedoeling alle voorgestelde besparingsmaatregelen stuk voor stuk te bespreken. Anderen zullen dat doen of hebben dat gedaan. Ik zal mij beperken tot enkele algemene opmerkingen.

In de eerste plaats moet ik de tevredenheid van de CVP-fractie uitdrukken over de aandacht die de regering tijdens het begrotingsconclaaf heeft gehad voor een aantal sociale problemen, met name voor een aantal ongewenste effecten op sociaal vlak van maatregelen uit het vorige plan.

Het moratorium in de sector van de sociale zekerheid, dat het voor alle betrokkenen mogelijk moet maken een aantal nieuwe en oude problemen in deze sector nog eens rustig te bekijken, de correctiemaatregelen voor de samenwonende invaliden en werklozen en de verhoging van de kinderbijslagen voor de minstgegoeden zijn verheugende maatregelen, ook al omdat op die manier wordt aangetoond dat tijdens het begrotingsconclaaf niet alleen koude rekenmachines aan het werk waren, maar dat er ook aandacht werd geschonken aan de sociale problemen die een besparingsbeleid in het leven kan roepen. Wij aanvaarden ook de overheveling van een zeker overschot in het Fonds voor financieel evenwicht in de sociale zekerheid naar de sector werkloosheid, waarbij wij erop vertrouwen dat de reserves van de pensioensector daardoor geenszins worden aangetast.

Van alle ministeriële departementen is het zonder twijfel dat van Onderwijs dat de jongste weken het meest aanleiding heeft gegeven tot betwistingen, discussie, persmededelingen en ruzies.

Ik zal hier de politieke stellingen die door mijn CVP-collega fractievoorzitter in de Kamer werden ontwikkeld op basis van cijfermateriaal, niet herhalen. Wel wil ik de aandacht vestigen op een aantal aspecten van het probleem, dat voor een deel zijn oorsprong vindt in het feit dat het onderwijsbeleid, dat in alle federale landen tot de bevoegdheid van de deelstaten behoort, in ons land nog steeds nationaal is, waardoor wij een eigenaardige uitzondering vormen op de regel van de federaal georganiseerde landen.

In afwachting dat ook in ons land het onderwijs volledig onder de bevoegdheid van de gemeenschappen wordt gebracht, moet ervoor worden gewaakt dat aan een aantal minimale voorwaarden voor een goed nationaal beleid wordt voldaan. Het is gebleken dat het onmogelijk is een nationale materie, behorend tot de bevoegdheid van een nationale regering, op een federale wijze te beheren met een soort van federale organisatie van de administraties. Hoe is het anders te verklaren dat de regering tot na de budgetcontrole heeft moeten wachten om vast te stellen dat de verantwoordelijke minister voor het Franstalige onderwijs veel ten achter stond tegenover zijn Vlaamse collega in de uitvoering van de afgesproken besparingsmaatregelen?

De regering besliste eindelijk, terecht, maandelijks toezicht te houden op de evolutie van de betalingen en de ordonnanceringen, maar het komt ons vreemd voor dat dit nu slechts beslist werd voor onderwijs, daar het hier gaat om een departement dat ruim een vijfde van alle overheidsuitgaven, buiten de betaling van interestlasten op de overheidsschuld, voor zijn rekening neemt. In werkelijkheid is de berekening van de verschillen tussen beide onderwijsdepartementen inzake de uitvoering van besparingsmaatregelen bijzonder moeilijk, omdat beide departementen hun boeken op een verschillende wijze bijhouden. Gelijkaardige uitgaven

worden in het ene departement blijkbaar anders geboekt dan in het andere. Dat heeft niets te maken met het eigenlijke beleid van de betrokken ministers of met hun beleidsopties. Het is in grote mate een administratieve kwestie. De regering en de financiële inspecteurs moeten ervoor waken dat gelijkaardige uitgaven ook op dezelfde wijze worden geboekt binnen de departementen die tot de nationale bevoegdheid behoren.

De incidenten rond het Onderwijsdepartement vormen niet alleen een bijkomend argument voor de volledige overheveling van het onderwijs naar de gemeenschappen, maar tonen nogmaals aan — wij hebben dit al vaak via de fractie aangehaald — dat een betere coördinatie binnen de nationale regering en de modernisering van het openbaar ambt niet alleen zulke incidenten kunnen voorkomen, maar bovendien meer en meer noodzakelijk zijn om de doelmatigheid van ieder beleid en in de eerste plaats een besparingsbeleid te waarborgen.

Tenslotte wil ik nog een opmerking maken in verband met het laatste hoofdstuk van de regeringstekst «niet-fiscale ontvangsten en andere maatregelen».

In mijn fractie werden nogal wat vragen gesteld in verband met de in het vooruitzicht gestelde grotere verkoop van gouden en zilveren ecumunten. We twijfelen er niet aan dat die operatie de geplande 2 miljard zal opbrengen, hoewel het een éénmalige operatie betreft, maar er bestaan wel twijfels over de gebruikte financiële techniek. Wij zullen dit probleem nader bekijken en er in de loop van de volgende dagen op terugkomen aan de hand van enkele mondelinge vragen.

In verband met het hoofdstuk «privatisering van de overheidsbedrijven» heeft de heer Wyninckx nadere inlichtingen gevraagd over het standpunt van de CVP. Het standpunt van de andere meerderheidspartijen kent hij blijkbaar reeds. Ik zal een poging doen om de zienswijze van de CVP duidelijker te maken. De drie punten van het regeerakkoord die op bladzijden 24 en 25 worden vermeld, verbazen ons enigszins omdat ze betrekking hebben op een tekst in verband met de begrotingscontrole voor 1987. Wij proberen uit te zoeken wat die drie punten van de regeringsmededeling kunnen te maken hebben met de begrotingsproblemen van 1987. Vooralsnog zijn wij niet tot een oplossing gekomen. Wij rekenen erop dat de regering in haar repliek hierover inlichtingen kan geven. Ik veronderstel dat het niet nodig is te herhalen wat de CVP-fractievoorzitter van de Kamer, Luc Van den Brande, heeft gezegd over de privatisering en de responsabilisering. Ik ga volledig akkoord met zijn verklaring van het christen-democratisch standpunt ter zake. Ik wil er echter iets aan toevoegen. Als christen-democraten menen wij dat het blinde geloof in de privatisering — wat het ook moge betekenen — even onrealistisch is als hetzelfde blinde geloof in andere dingen zoals etatisering. De regies, parastatale instellingen en andere overheidsinstellingen vormen een heterogeen geheel. Zij hebben elk hun specifieke opdracht want zij brengen elk een specifiek produkt of dienst op de markt en moeten bijgevolg op een specifieke wijze worden geresponsabiliseerd.

Misschien is het goed even te beklemtonen dat inzake privatisering elk bedrijf afzonderlijk in aanmerking moet worden genomen. Die omschakeling zal trouwens moeten gebeuren via wetsontwerpen, anders zie ik het niet gebeuren.

Ik wil even het voorbeeld nemen van de Regie van Telefonie en Telegrafie. Een bedrijf als dit moet in een land als België een monopolie blijven behouden. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen dat we de poorten zouden openstellen voor allerlei bedrijven die de telefonie en de telegrafie en alles wat daarbij komt, zouden beheren.

Wanneer zo een belangrijke activiteit een monopolie heeft — en dat zou ook het geval zijn voor een privé-onderneming — dan moet er vanuit de regering een voogdij worden uitgeoefend, wat ook het juridisch statuut mag wezen. Bovendien moet het Parlement over een controle beschikken op de diensten verleend aan de bevolking. Aan de andere kant moet een onderneming als de RTT voldoende autonoom zijn om zonder bureaucratie te kunnen functioneren en om zich intern te kunnen organiseren zoals een privé-onderneming die een produkt of een dienst op de markt brengt van hoog technologisch niveau. Een instelling die zich bezighoudt met telefonie en telegrafie op hoog technologisch niveau — denk maar aan het gebruik van de telefoon voor de computer, voor aankopen met behulp van kredietkaarten, bankkaarten en dergelijke — zal, wil zij op het niveau blijven van de concurrentie in het buitenland, meer kapitaal en investeringen nodig hebben.

Als wij van ons land een commerciële draaischijf willen maken, als wij rekening willen houden met het belang van de buitenlandse handel van ons land, dan moeten wij over de best mogelijke service beschikken inzake telegrafie en telefonie. Daarvoor is dus, zoals reeds gezegd, meer

kapitaal nodig en het is niet zeker dat de overheid nog ooit alleen in staat zal zijn om voor dat kapitaal te zorgen. Daarom zal een beroep op privé-kapitaal noodzakelijk zijn. Ik zou ook het voorbeeld van Sabena of dat van de ASLK kunnen aanhalen. Dan zou blijken dat voor elke instelling de voorwaarden en de doelstellingen van responsabilisering totaal anders liggen. Voor elk overheidsbedrijf dat voor privatisering in aanmerking komt, is dus een voorafgaande analyse en een concreet plan nodig alvorens tot die nieuwe structuur over te gaan, indien die nodig mocht blijken.

In de ons omringende landen werden overheidsbedrijven geprivatiseerd, die vóór de oorlog ook reeds privé-ondernemingen waren, maar na de oorlog werden geëtatiseerd. Zelfs dit herprivatiseringsproces, dat in principe gemakkelijker zou moeten zijn, loopt niet van een leien dakje.

Aan de voorwaarden om optimaal te functioneren moet ik aan het voldaan, maar men dient volgens ons niet vanuit één of ander blind geloof verder te gaan dan strikt functioneel noodzakelijk is.

Uit deze voorlopige explicitering van ons christen-democratisch standpunt inzake responsabilisering van overheidsbedrijven moet ik aan het toekomstig ministercomité *ad hoc*, dat de uitvoering moet voorbereiden van de drie punten van de regeringsverklaring die op een voor ons voorlopig nog onbegrijpelijke wijze in deze mededeling zijn aangehaald, de raad geven niet deductief te werk te gaan. Veeleer dan te pogen een aantal principes te vinden die toepasselijk moeten zijn op alle bedrijven die in aanmerking komen voor privatisering, moeten zij inderdaad inductief te werk gaan. Zij moeten uitgaan van een aantal *cases*, een aantal concrete overheidsbedrijven waarvan men nu aanneemt dat zij als eerste in aanmerking komen om te worden geresponsabiliseerd in de zin die ik heb uiteengezet. Vanuit de concrete benadering van de problemen kunnen zij dan wellicht, na verloop van tijd, algemene regels formuleren die eventueel — maar dat kunnen wij vandaag nog niet zeggen — kunnen worden toegepast op de overheidsbedrijven die in aanmerking komen voor responsabilisering.

Mijn besluit is eenvoudig.

Wij hebben aan de regering ons vertrouwen gegeven en herhaaldelijk bevestigd, omdat zij de sanering van de openbare financiën als eerste opdracht op zich had genomen. Wij beschouwen die sanering als een dwingende plicht, in de eerste plaats omdat de sociale gevolgen van een verdere verslechtering van het evenwicht in de overheidsfinanciën onoverzichtelijk zouden zijn. Zelfs het scheppen van meer werk voor meer mensen en het behoud van de welvaart zouden onmogelijke opgaven worden indien we er niet zouden in slagen de vicieuze cirkel te doorbreken die de overheidsschuld in een steeds sneller tempo deed toenemen.

Ik heb daarstraks aandachtig geluisterd naar wat de heer Wyninckx heeft gezegd. Hij is hier nu jammer genoeg niet meer aanwezig om mijn antwoord te horen.

Ik vind het eigenaardig, maar het is typisch voor het standpunt van onze socialistische collega's, dat zij telkens terugvallen op een mechanisme volgens hetwelk eerst moet worden betaald, waarna de sanering van de overheidsfinanciën automatisch zou volgen.

In bepaalde situaties is het inderdaad zo dat men eerst geld moet uitgeven om daarna geld te kunnen verdienen.

De heer Egelmeers. — Eerst werk en dan volgt de rest wel.

De heer Gijs. — Wanneer de overheidsschuld echter met enkele miljarden per dag toeneemt en de betaling van de interest op de overheidsschuld de grootste dagelijkse uitgavenpost is van een regering, kan men niet meer dromen en zeggen dat men nog geld moet uitgeven in de hoop dat dit over enkele jaren een gunstig resultaat zal hebben. Het spreekt vanzelf dat het herstel van het budgettaire evenwicht geen doel is op zich. Elke objectieve analyse toont nochtans aan dat het streven naar een evenwicht in de overheidsfinanciën in de volgorde van de maatregelen die moeten worden getroffen op de eerste plaats komt als zijnde de dwingende plicht van elke regering die de gevolgen van de crisis op korte termijn en op lange termijn wil tegengaan.

Met het Sint-Annaplan, de begrotingscontrole en de maatregelen die de regering als gevolg van die begrotingscontrole in het vooruitzicht stelt, is er geen enkele reden waarom wij het vertrouwen, dat wij bij de investituur aan de regering hebben gegeven en nadien nog herhaaldelijk hebben bevestigd, vandaag ook niet opnieuw zouden bevestigen. Integendeel, wij worden versterkt in ons vertrouwen in de regering en zullen dit dan ook vandaag tot uiting brengen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Boël.

M. Boël. — Monsieur le Président, mon collègue Robert Henrion, ce matin, a expliqué clairement pourquoi le groupe PRL faisait confiance au gouvernement et je l'appuie totalement, mais je voudrais aborder ici le problème de la privatisation.

Il ne faut pas aujourd'hui qu'il y ait un dogme de la privatisation, comme il y eut si longtemps un dogme de la nationalisation.

La privatisation couvre, pour moi, deux domaines: le remplacement, dans des entreprises publiques, de capitaux publics par des capitaux privés, et celui de certaines activités d'entreprises publiques par des activités d'entreprises privées.

Notre économie souffre de deux maux: les monopoles et la bureaucratie. Il en est ainsi dans toutes les économies modernes, quel que soit le pays, quelle que soit la nature du régime ou de sa philosophie; il suffit, pour en être convaincu, de voir ce qui se passe en URSS.

Les remèdes sont: diminuer la taille des entreprises, mieux les organiser, rendre les différents dirigeants responsables, placer la responsabilité au niveau le plus bas possible dans la hiérarchie et améliorer ainsi la productivité. Le meilleur moyen de réaliser cela est de promouvoir la concurrence.

Certes, l'entreprise publique est nécessaire. Elle permet à l'Etat d'assumer un de ses rôles: assurer une réelle solidarité là où elle est non seulement nécessaire, mais extrêmement utile au développement du pays. Il existe un droit au service pour tous, encore faut-il qu'il y ait un rapport valable entre l'utilisation du service et son coût. Ceci suppose une véritable transparence. Il faut également éviter les abus et notamment ceux de la gratuité.

La privatisation, consistant dans le remplacement de capitaux publics par des capitaux privés, est essentiellement un déplacement de l'argent; elle ne peut être valable que s'il y a également un déplacement de l'autorité, c'est-à-dire une acceptation de ce que ce ne soit plus l'autorité publique qui fixe les règles, mais l'autorité privée, selon les normes de l'économie privée et de la concurrence. Mais l'argent ne peut être utilisé qu'une fois et il convient surtout aujourd'hui d'utiliser l'argent disponible pour renforcer les fonds propres des sociétés, afin d'éviter des dettes entraînant des intérêts exagérés.

Pour moi, le plus important et le plus urgent, c'est la privatisation des entreprises publiques dans les domaines de l'industrie et des services.

L'entreprise publique est un producteur. Dans certains cas, de telles entreprises me paraissent indispensables de par la dimension, les capitaux engagés et le fait de la réalité d'un monopole. L'exemple typique est celui de la Régie des Téléphones. Par contre, en Belgique, nous avons trouvé d'autres moyens pour éviter l'entreprise publique, par exemple le secteur de l'électricité, tout en lui gardant sa responsabilité nationale, sa solidarité, sa compétence et son utilité.

Il est important que les producteurs publics connaissent la concurrence, car elle est la seule façon de parvenir à une valorisation effective du rapport qualité/prix. Ceci implique l'existence d'un cahier des charges. Il importe de bien délimiter les droits du secteur public, mais également ses devoirs. Il convient de lui donner des responsabilités, puisque en tant que producteur il devra notamment passer des commandes et que les commandes publiques sont extrêmement importantes pour l'économie. Il faut qu'il soit fiable et ne dépende pas, pour ces commandes publiques, de la bonne volonté du gouvernement et du ministre du Budget.

Il faut également voir la réalité en face. Certaines entreprises publiques nécessaires naguère ne le sont plus aujourd'hui. L'apparition de l'automobile a rendu aléatoire la nécessité de la présence du chemin de fer comme entreprise publique à tous les endroits.

Il faut rendre au secteur privé toutes les activités de faible envergure, celles qui sont du domaine des services ou qui ont un rapport direct avec l'individu. Les *free shop* à l'aéroport national — c'est un exemple typique — ne sont plus gérés par la Régie des Voies aériennes.

Si nous voulons maintenir les avantages de la solidarité et d'une réelle économie nationale, il faut que les normes soient claires, pas trop avantageuses pour les services publics, et surtout que le contrôle de ces normes ne soit pas effectué par les entreprises publiques, car le contrôleur ne peut être le contrôlé.

La RTT, par exemple, doit rester propriétaire des réseaux et des centraux, mais dès que le câble arrive chez l'abonné, maison individuelle ou entreprise, le secteur privé doit pouvoir assurer le placement des appareils, les liaisons et les modernisations. La France a opté pour ce

système, conduisant ainsi au développement des petites, des moyennes et même des grandes entreprises, qui ont pu mettre en œuvre leur imagination et leurs compétences et créer simultanément un marché énorme à l'exportation.

La privatisation n'est pas, pour moi, « vendre les bijoux de la couronne ». Elle ne consiste pas à aspirer les capitaux privés nécessaires aux différentes entreprises pour les substituer aux capitaux d'Etat des grandes entreprises publiques. Elle nécessite d'urgence une politique réaliste et pragmatique qui favorise le dynamisme, la prise de décisions dans les petites sociétés, leur permettant de créer, de construire et de développer. C'est la meilleure façon de promouvoir l'emploi, ce qui est pour nous un problème fondamental. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van Puymbroeck.

Mevrouw Van Puymbroeck. — Mijnheer de Voorzitter, wij willen beginnen met te vermelden wat wij appreciëren: de verhoging van de minimumvergoeding voor samenwonende invaliden, de afschaffing van de bedrijfsvoorheffing van 10 pct. voor samenwonende werklozen met een beroepsloopbaan van 20 jaar, de verhoging van sommige kinderbijslagen, het optrekken van de zeer lage pensioenen. Ook al zijn wij ervan overtuigd dat moet worden bespaard, toch voelen wij ons onbehaaglijk met sommige beslissingen. Er is geen enkele begroting goedgekeurd en wij moeten nog altijd werken met voorlopige kredieten. Hoe kan de uitvoerende macht beslissingen nemen over de begrotingen die nog niet door de wetgevende macht werden besproken? Wordt het Parlement op die wijze niet gekortwiek in zijn amenderingsrecht? Wij hebben het gevoel dat de speciale machten op deze wijze uitgebreid worden gebruikt en wellicht zelfs misbruikt.

Bij het nader bekijken van de cijfers, merken we op dat onverhoopte winsten en overhevelingen als besparingen worden geboekt zodat wij feitelijk een heel gevleid beeld krijgen van de echte besparingen. Zo worden de 200 miljoen besparingen, aangegeven in paragraaf 4.1, verwezenlijkt door het sterker worden van de Belgische frank ten opzichte van de ecu. De vermindering van 70 miljoen in paragraaf 3.2 en de 148 miljoen in paragraaf 5.1 zijn te danken aan de lagere dollarkoers.

Is het niet ietwat onfatsoenlijk die 418 miljoen die ons in de schoot gevallen zijn als een besparing te betitelen?

Hierteenover staat dat alle partijen in het Parlement en ook de regering — wij verwijzen naar de regeringsverklaring — zich ertoe hebben verbonden onze ontwikkelingssamenwerking tegen 1988 op te trekken tot 0,7 pct. Precies daar gebruiken wij de geboden kans voor andere doeleinden.

Wij willen uitdrukkelijk een beroep doen op de regering en op onze collega's om onze verbintenissen op dit vlak na te leven.

De 728 miljoen voor de farmaceutische programmacontracten zijn eigenlijk een verkapte subsidie aan bedrijven waarbij wij hopen op een latere terugbetaling door verhoogde tewerkstelling en research. Wij hopen dat de daaruit voortspruitende nieuwe produkten in fiscale meerontvangsten zullen uitmonden. Zekerheid is er eigenlijk niet, alleen maar een kans en een hoop.

Van de gezagdepartementen wordt 244 miljoen overgeheveld van 1986 naar 1987. Op het departement van Justitie wordt het informatiseringsprogramma gespreid en dus wordt 42 miljoen verschoven naar de toekomst. Het zijn inderdaad minder uitgaven voor dit jaar, maar in hoever zijn het echte besparingen? Is het juist dat om 700 miljoen frank besparing te bereiken bij de NMBS er onder meer een honderdtal chauffeurs bij Tour & Taxis moeten verdwijnen? Is ook dat weer geen gedeeltelijke verschuiving van de uitgaven naar de werkloosheid? Hoeveel verlies aan werk zal dit nog met zich brengen?

Zijn de participaties die de NMBS wil verkopen winstgevend of verlieslatend? Wat zullen de gevolgen hiervan zijn, ook de onrechtstreekse? Zal de Post kleine colli's zoveel efficiënter kunnen behandelen? Veronderstelt dit dat het verlies aan arbeidsplaatsen bij de NMBS minstens gedeeltelijk zal moeten worden gecompenseerd door nieuwe aanwervingen bij de Post?

Bij Openbare Werken zien we ook een eerste verschuiving van de schulden naar de Gewesten en de Gemeenschappen, een tweede naar de toekomst toe.

Tewerkstelling krijgt 1 miljard van de loonmatiging en 4 miljard van het Fonds voor financieel evenwicht van de sociale zekerheid. Het betreft meer inkomsten dan waarop werd gerekend. De burgers hebben dus meer betaald dan werd verwacht. Ook dit kan men niet het gevolg

noemen van besparingsinspanningen van de regering. Bovendien worden deze bedragen afgeleid van hun oorspronkelijke bedoeling. In paragraaf 1.3 worden 560 miljoen overgeheveld naar bepaalde parastatale instellingen en in paragraaf 1.4 worden 300 miljoen besparingen ingeschreven waarover nog moet worden onderhandeld. Is dat mogelijk? Hoe hebt u dit gepland?

Wij willen hier uitdrukkelijk een lans breken voor het onderwijs. De wijzigingen die vorig jaar en dit jaar werden aangebracht, zijn nog niet helemaal verwerkt. De zwaarst getroffen scholen zoeken nog steeds naar pedagogisch verantwoorde oplossingen. Zou de huidige inlevering van 2 pct. hier niet kunnen worden vervangen, ofwel door een verhoging van de niet-fiscale inkomsten, ofwel — wat veel meer aangewezen is — door een betere inning van de 164,353 miljard achterstallige belastingen, die eind december 1986 nog niet waren betaald? Als men slechts een derde van dit bedrag zou innen en gebruiken om leningen en schulden af te betalen, dan zouden we gerekend tegen 8 pct., 3,5 miljard minder interest moeten betalen per jaar.

Wij willen wel 70 miljoen op bissers en trissers recupereren, maar zetten de deur open voor Antillen-routes en andere fraudemogelijkheden voor miljarden frank.

En dan zijn er de plannen voor de privatisering, waarbij we op zijn minst vragen moeten stellen. Hier wordt uitgegaan van bepaalde vooronderstellingen: een privé-bedrijf is efficiënter, beter georganiseerd, winstgevend en biedt meer kans omdat de ondernemer, gedreven door het winstprincipe dat hem persoonlijk voordeel oplevert, het beter doet. Nochtans bewijzen de recente ontwikkelingen bij, bijvoorbeeld, het Gemeentekrediet en de ASLK dat het ook anders kan. Bovendien heeft een gemeenschap tegenover haar leden ook taken en plichten van dienstverlening die primeren op het winstbejag. Het openbaar vervoer, de Post en de RTT zijn daarvan een illustratie.

Mijnheer de minister, ook al zijn er nu concrete en pragmatische besparingsmaatregelen nodig, als wij niet naar de echte oorzaken van deze crisis en van onze tekorten zoeken, komen wij er niet. Hier zou ik zowel u als mijn collega's even willen meenemen naar Schumacher. Ja, inderdaad die van *small is beautiful*.

Er is een crisis in de niet-levende omgeving die slaat op de inbreuk op de wet van de niet-vernieuwbare grondstoffen van de wereld. Schumacher geeft als concreet voorbeeld de Verenigde Staten, die met 6 pct. van de wereldbevolking ongeveer 40 pct. van de niet-hernieuwbare wereldgrondstoffen verbruiken. In dit licht kan de oliecrisis wellicht ook worden gezien als een keerpunt in de geschiedenis van de moderne wereld.

De heer Egelmeers, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

De tweede crisis is die van de levende omgeving: het uit het evenwicht geraken van de biosfeer. De industrie zoals wij die nu kennen, tast het leefmilieu aan, betekent vervuiling van water, lucht, aarde en omgeving. Wij hebben geteerd op het kapitaal van de levende natuur. Als gevolg van de kwantitatieve sprong die de industrie sedert 1945 heeft gemaakt — er werd immers meer industrieel geproduceerd dan in de hele wereldgeschiedenis voordien —, hebben wij ook de kwalitatieve sprong gekend. Nieuwe, voor de natuur onbekende stoffen werden gemaakt, zonder tegenstoffen om ze af te breken, met als gevolg de vervuiling van ons leefmilieu. Wat men ooit als de grootste menselijke successen beschouwde, blijken thans grove fouten te zijn.

De vervanging van miljarden tonnen fossiele brandstof door kernenergie betekent het verschuiven van een probleem naar een ander domein om daar oneindig veel grotere problemen te veroorzaken. Het bestaande economisch systeem is maar houdbaar voor een korte periode in de menselijke geschiedenis.

Door het afwentelen van de industriële problemen op onze levende omgeving proberen wij het leven van dit economisch systeem te verlengen, maar wij houden hierbij geen rekening met een groot aantal menselijke factoren. Zo verwijzen de twee vorige crisissen naar een derde: die van de menselijke omgeving. Ook al was een groot gedeelte van de Westerse bevolking nog nooit zo goed gevoed, gekleed, gehuisvest en onderwezen, toch is het wezenlijke van de menselijke omgeving aangetast en dit kan niet worden gemeten met het bruto nationaal produkt.

De te grote steden, onoverzichtelijk en met niet op mensenmaat uitgedachte patronen, zijn daar een uiting van. Er is vooral de degradatie van de morele en intellectuele kwaliteiten. Schumacher gebruikt hiervoor de term: « Culterele uitbuiting ». Deze wordt in de hand gewerkt door de aanwakking van overloze behoeften door de reclamemediën, zelfs in de scholen.

Het werklozenprobleem wordt onvoldoende ernstig genomen, maar daarnaast is er ook de stelselmatige vervanging van fysieke door mentale inspanning. Er blijft geen tijd meer voor andere geestelijke activiteiten die van meer belang zijn, doordat de aandacht overbelast wordt. De menselijke arbeid wordt eenzijdiger, het werkgevers- en het werknemersideaal gaan verder uit elkaar liggen, met als gevolg de wit-zwart-tegenstelling van winst en inkomen. De technologische rationalisatie, de arbeidsbesparende investeringen zijn hier uitingen van. Hebben we al eens de invloed van deze ontwikkeling op vandalisme, terrorisme, psychologische problemen of zelfdoding onderzocht?

Ik vestig zeer nadrukkelijk de aandacht van de Senaat en van de regering op deze problematiek, want ook die rekening zal ons worden gepresenteerd en we zullen er niet van afkomen met enkele miljarden. Als we het roer niet vlug omgooien, zouden we al best beginnen met besparingen om deze rekening te betalen.

Als we onze economie en finances gezond willen maken, zullen we ook bepaalde illusies moeten kwijtspeelen, in de eerste plaats die welke erin bestaat te denken dat in tegenstelling met alle natuurwetten onbeperkte economische groei mogelijk is in een beperkte ruimte. Wij maken ons alleen af en toe zorgen over de groei van de wereldbevolking, maar niet over de verkeersgroei, de groeiende exploitatie van de grondstoffen, de gevolgen van de economische groei, de verlenging van de levensduur. Schumacher meent dat hier *die Logik des Egoismus* gevolgd wordt. Pas als een computer deze gegevens aan de Club van Rome bevestigde, ging men een beetje luisteren en werd het duidelijk dat het bruto nationaal produkt niet langer een symbool kan zijn voor de welvaart en zeker niet voor het welzijn van een land.

Een andere illusie is dat de wetenschappen deze driedimensionele problematiek zullen oplossen. Niettegenstaande het feit dat er vandaag meer wetenschapsmensen in leven zijn dan er, in zijn geheel genomen, ooit voorheen hebben bestaan en dat ze over meer hulpmiddelen beschikken, komen ze met weinig efficiënte onderzoeksresultaten. Men *kuriert am Symptom* zonder de oorzaak van de ziekte weg te nemen. Men ziet de verspillingbron niet in de produktiestructuren zelf of in het bestaande consumptiepatroon. Heeft men erover nagedacht hoeveel niet-recycleerbare energie er nodig is om produkten te recyclen en heeft men die gegevens afgewogen?

Wij moeten weten dat het slecht gaat en de wetenschappers moeten zich afvragen hoe het morgen beter kan gaan. Wij moeten het abnormale leren zien in de dingen die we als normaal beschouwen, ons niet langer blindstaren op de altijd maar intensiever specialisatie, maar ons telkens opnieuw oriënteren op een systematische diagnose van de fundamentele, dat is de reële problematiek. Wij zullen onze problemen maar echt kunnen oplossen de dag waarop we bereid zijn met een heel open geest en zonder vooroordelen of vooronderstellingen de manier waarop we de economie bedrijven en ze financieren opnieuw te overdenken. Ik hoop dat u die moed zal hebben. (*Applaus op de banken van Agalev en op talrijke andere banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, pendant quatre ans le gouvernement Martens V a cherché, mais en vain, à maîtriser le déficit des finances publiques.

Les trois quarts du chemin étaient parcourus quand est arrivé au département du Budget le Vice-Premier ministre, M. Verhofstadt. On allait voir ce qu'on allait voir!

Pour maîtriser le déficit des finances publiques, le gouvernement a décidé de tenir des conclaves — c'était nouveau! — et de faire appel à tous les saints: d'abord à sainte Anne — sainte Anne, ne vois-tu rien venir? — ensuite, à sainte Catherine et, finalement, au dernier saint du calendrier, saint Sylvestre. Nous en sommes actuellement à un dernier conclave. Pour maintenir la tradition du recours aux saints, établie par le gouvernement, il semblerait qu'il s'agisse du conclave de la sainte Euphrasie, invoquée par ailleurs pour éviter la cécité. Vous avez parfaitement raison, monsieur le Vice-Premier ministre, d'invoquer sainte Euphrasie.

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — Ce n'est pas moi qui ai parlé de sainte Euphrasie, monsieur de Wasseige.

M. de Wasseige. — En fait, il s'agit, sainte Euphrasie venant à votre secours, de voir clair dans vos chiffres.

La communication gouvernementale mentionne vingt milliards d'économies dont 4,5 milliards nous paraissent irréalistes et irréalisables. En effet, en revoyant la location des bâtiments par les services publics — ce qui sous-entend des réorganisations et des déménagements — vous ne parviendrez pas à économiser 2,5 milliards sur le budget de 1987, alors que nous sommes déjà au mois de mars.

En ce qui concerne Distrigaz, vous prévoyez deux milliards. Mais personne ne veut de la part de l'Etat dans Distrigaz à ce prix-là! Vous n'êtes d'ailleurs pas maître de la totalité des parts puisque la Société nationale d'investissement et une de ses filiales détiennent le plus grand morceau de la part publique.

Voilà déjà 4,5 milliards sur lesquels vous ne pouvez compter!

Par ailleurs, par des tours de passe-passe, vous faites des économies sur ce budget pour les reporter dans les suivants. Ainsi en est-il du milliard 600 millions prévu pour amortir les dettes du logement social que vous supprimez d'un trait de plume en raison de l'émission d'emprunt de refinancement.

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — Il ne s'agit pas d'un report, monsieur de Wasseige.

M. de Wasseige. — Vous vous expliquerez à ce sujet, monsieur le Vice-Premier ministre.

J'en viens aux deux milliards qui sont une pure spéculation sur la vente des écus par le département des Finances. On verra s'il peut vendre des pièces d'or pour deux milliards, en plus des prévisions antérieures.

En poursuivant l'analyse, je constate que des économies sont réalisées pour un montant de 7 milliards 100 millions au moyen de ce qui constitue des impôts supplémentaires.

En effet, un milliard de plus est prélevé par la modération salariale. En matière de chômage dont les charges sont à supporter par le budget de l'Etat, vous avez opéré un transfert de 4 milliards provenant du Fonds pour l'équilibre financier de la sécurité sociale. Ce transfert constitue une forme de fiscalisation. La diminution de 300 millions du montant consacré aux prépensions et le prélèvement de 500 millions pour commission d'aval constituent également une mesure fiscale. De plus, la taxe sur les institutions publiques de crédits passera de 1 à 3 p.c., ce qui représente une somme de 1 milliard 300 millions. Il s'agit bien là de fiscalité supplémentaire, alors que vous prétendiez, monsieur le Vice-Premier ministre, ne pas vouloir accroître la pression fiscale.

Trois milliards d'économies seront également réalisées dans le domaine de l'enseignement, dont 2 milliards du côté francophone. D'autres interviendront à ce sujet, mais il conviendrait, monsieur le Vice-Premier ministre, d'expliquer ce déséquilibre.

Pour le surplus, 700 millions d'économies affecteront aussi la SNCB.

Les économies réelles ne représentent finalement pas grand-chose.

Entre-temps, comment se porte l'économie de notre pays?

On peut mesurer les effets néfastes de la politique d'austérité et de restriction des dépenses.

Le taux de croissance qui avait été estimé, lors de l'établissement du budget, à 1,5 p.c. est révisé à 1,2 p.c. La Banque Nationale trouve cette prévision excessive et estime le taux de croissance à un p.c. Le Bureau du Plan n'est pas plus optimiste, puisque ses dernières prévisions le situent à 0,9 p.c.

Autrement dit, la politique déflationniste menée depuis des années, aggravée encore par les mesures de Val-Duchesse, par tous les conclaves et enfin, par les mesures que vous venez de prendre, aboutit en fait à un ralentissement dramatique de l'activité économique, au regard de la situation de la plupart des pays européens.

Dès lors, il ne faut pas s'étonner de l'impasse dans laquelle mène cette politique. Des études précises du Bureau du Plan ont démontré qu'il était impossible de rétablir l'équilibre des finances publiques si le taux de croissance ne dépasse pas les 2 p.c. en termes réels.

La conséquence se mesure immédiatement: le chômage ira en augmentant. Les prévisions toutes récentes du Bureau du Plan sont dramatiques à ce sujet: 8 000 pertes d'emploi en 1987, 18 800 en 1988. Or vous en aviez prévu 15 000. Vous avouez ainsi, les résultats de votre politique.

Le déficit des finances publiques ne sera pas redressé parce que les taux d'intérêt, même s'ils sont en baisse, restent à des niveaux trop élevés

par rapport au taux de croissance nominal de l'économie et que l'effet « boule de neige » continuera à jouer et à s'amplifier.

Prenons un autre aspect de votre politique: l'inflation. Certes, elle est minime. Néanmoins, elle reste, toutes proportions gardées, plus élevée que dans d'autres pays, surtout si on la considère hors produits pétroliers. En effet, le taux d'inflation hors produits pétroliers est approximativement de 4 p.c. alors que la baisse de ceux-ci aurait dû engendrer, dans une série d'autres domaines, sinon des baisses du moins des stabilisations de prix. Or, on constate que s'il y a eu, au départ, une économie de 100 milliards sur l'ensemble de la facture énergétique, celle-ci ne s'est pas traduite par une diminution équivalente des prix des produits au niveau des consommateurs. Le ministre des Affaires économiques reconnaît lui-même qu'il n'y a pas eu de répercussion sur l'ensemble des prix.

Venons en aux investissements. Selon le Bureau du Plan, on a enregistré une baisse de 14 p.c. des investissements publics. Quant aux investissements privés, la réduction est encore plus importante cette année-ci, et particulièrement dans le secteur du logement, que l'année dernière, année où les investissements étaient déjà faibles et en recul par rapport à l'année précédente. Les entreprises ont connu un taux de croissance extrêmement faible, en nominal, à peine équivalent à celui de la hausse des prix. Pour ce qui est du commerce extérieur, la Banque Nationale nous met en garde: nos parts dans le marché extérieur vont en diminuant.

Tout le monde crie casse-cou: la Banque Nationale, dans son rapport du mois de février et dans son rapport d'analyse d'aujourd'hui, le Bureau du Plan dans ses prévisions, même l'OCDE dans ses rapports et la Banque mondiale. En fait, vous refusez de voir clairement les effets économiques de la politique que vous menez.

Cependant, des pays qui suivent un autre type de politique, comme la Suède, l'Autriche et le Danemark, sont aussi confrontés avec des problèmes budgétaires.

Voilà trois pays approximativement au même niveau de développement industriel que la Belgique, qui ne possèdent pas de ressources énergétiques, ou de ressources naturelles, spécialement rentables, notamment des ressources pétrolières.

Le Danemark, en particulier, a opéré, au cours de ces dernières années, un redressement assez spectaculaire de ses finances publiques, tout en étant beaucoup moins sévère et en pénalisant beaucoup moins l'emploi.

Les chiffres sont là. Comparez l'évolution des politiques au cours de quelques années et vous verrez combien, effectivement, un redressement est possible.

Vous nous reprochez de ne jamais proposer de politique alternative. A présent, nous vous citons un exemple concret et vous le niez.

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — C'est un gouvernement conservateur et minoritaire que vous défendez, monsieur de Wasseige.

M. de Wasseige. — Cependant, il mène une autre politique!

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — Pas du tout, mais il est intéressant de savoir que vous défendez les conservateurs danois!

M. de Wasseige. — Je ne soutiens pas les conservateurs danois...

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — C'est pourtant ce que vous faites actuellement.

M. de Wasseige. — Je dis qu'au Danemark, on ne mène pas la politique d'austérité imposée, aujourd'hui, à la Belgique.

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — Les Danois ont mené une politique d'austérité durant des années.

M. de Wasseige. — Ils ont changé de politique récemment, ce qui a amélioré leur situation.

Vous imposez au pays une politique sans espoir. Votre prétendue recherche de l'équilibre budgétaire, justifiant l'austérité, cache, en réalité, d'autres objectifs. Vous voulez, en effet, faire pression sur les salaires et la sécurité sociale et maintenir un taux de chômage élevé. Tels sont les

objectifs réels et non avoués que vous vous êtes assignés, en vue de pouvoir mener une politique de droite, une politique néo-libérale permettant d'avantager certains.

Si, dans certains partis, on parle de la nouvelle pauvreté, peut-être conviendrait-il également qu'on s'intéresse de plus près à la nouvelle richesse que vous avez ainsi créée.

Les chiffres illustrant la croissance des revenus de la propriété et de la fortune, prouvent à suffisance que, si vous avez manifestement créé une nouvelle pauvreté, la politique menée délibérément par votre gouvernement a, je le répète, créé de nouvelles richesses, pour certains.

En mettant en exergue le déficit des finances publiques, vous détournez l'attention, ce qui vous permet non seulement de mener une telle politique, mais également de porter atteinte aux services publics et à ce qu'ils représentent dans notre pays, peut-être en raison des choix idéologiques que vous faites, mais en vue surtout de trouver de nouveaux débouchés dont pourraient bénéficier nombre d'entreprises privées.

Je me suis réjoui d'entendre, il y a un instant, deux interventions particulièrement intéressantes auxquelles je puis d'ailleurs adhérer pour ce qui concerne la privatisation ou non des services publics: d'une part, celle de M. Gijs et, d'autre part, celle de M. Boël.

Nous pouvons être globalement d'accord — je n'ai pas peur de le reconnaître — sur les vues qu'ils ont l'un et l'autre développées. Nous avons d'ailleurs, depuis longtemps déjà et à diverses reprises, affirmé que les entreprises publiques devraient faire preuve de plus de dynamisme mais que, pour ce faire, il fallait qu'elles disposent d'une plus grande autonomie dans le cadre de programmes et de contrats de gestion.

Il est indéniable que cela s'impose, mais que constatons-nous?

Sous votre gouvernement, cette politique n'est absolument pas suivie, loin de là! On assiste, au contraire, à un interventionnisme accru, à des changements systématiques et imprévus des règles du jeu et des fonctions et, enfin, à la politisation à outrance des nominations au sein des entreprises publiques.

Cette voie, nous la dénonçons, car elle mène de plus en plus à l'impasse. Il serait d'ailleurs grandement temps que vous vous en rendiez compte. Nous ne cesserons de critiquer ce type de politique et nous espérons qu'un jour, nous serons entendus et qu'on changera de cap. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur certains autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer André Geens.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Voorzitter, heel de discussie in de pers naar aanleiding van de begrotingscontrole en alles wat daaraan voorafgaat, is een jaarlijks wekerende situatie die mij telkens opnieuw verbaast, want wat is er meer normaal dan dat de cijfers van een begroting niet overeenstemmen met de werkelijkheid? Een begroting is een raming, het is dus normaal dat er hier en daar iets niet klopt. Wij vinden het dan ook normaal dat ministers zich daarover bezinnen.

Wij hebben echter meer moeite met wat er dan uiteindelijk uit de bus komt, gezien de gegevens die bekend zijn. Zowel de ontvangsten als de uitgaven zijn daarbij belangrijk.

Laten wij eerst de ontvangsten bekijken. Ter zake rijzen een aantal vragen waarop wij het antwoord niet kennen en in verband waarmee wij van de minister toch enige opheldering verwachten. Er is in de ontvangsten een tekort dat wordt geraamd op 7,7 miljard. Volgens ons is dit een serieuze onderschatting van de werkelijkheid. Ik zal verklaren waarom.

Ten eerste, over het bruto nationaal product — ook hier hebben vorige sprekers reeds op gewezen — kan men van mening verschillen. Toch denk ik dat de laatst bekende cijfers van serieuze instellingen wijzen op een lagere groei dan zelfs de herziene groei van de regering. Er zijn nog andere redenen die ook duidelijk wijzen op deze verlaagde groei. Zo zien wij dat de prognoses uitwijzen dat het privé-verbruik in 1987 slechts 2 pct. zou zijn in plaats van 3 pct. vorig jaar; de privé-inkomsten maar met 0,6 pct. zouden stijgen in plaats van met 4,1. Het overheidsverbruik daalt met 1,5 pct. De bruto-kapitaalvorming in het binnenland zou slechts met 2 pct. stijgen tegenover 6,8 pct. vorig jaar. De overheidsinvesteringen — een bewuste keuze van de regering trouwens — zouden met 14 pct. dalen. De privé-investeringen zouden slechts met 5 pct. stijgen in 1987 tegenover 9 pct. in 1986. De bruto-kapitaalvorming van particulieren stijgt met 3,2 pct. tegenover 5,2 pct. en de investeringen in woningen met slechts 3 pct. in plaats van met 4,3 pct. in 1986.

Deze verschillende tendensen en cijfers brengen ons ertoe geloof te hechten aan de pessimistische vooruitzichten van én de Nationale Bank

én het Planbureau. De minister zal echter wel redenen hebben om andere prognoses voorop te stellen. Misschien kan hij hierover nadere uitleg verstrekken.

In de tweede plaats denken wij, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat u de geringere opbrengst van de ontvangsten hebt onderschat, omdat u gebruik blijft maken van de elasticiteitscoëfficiënt. Ik herinner me nog dat u vorig jaar bij een discussie over een herziening van de begroting hebt toegegeven dat het verkeerd was deze elasticiteitscoëfficiënt te blijven gebruiken. Ik stel vast dat hij hoe dan ook nog steeds wordt gebruikt. Ook in het rapport van de commissie voor de hervorming van de belastingen werd er duidelijk op gewezen dat die coëfficiënt niet meer hanteerbaar is.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Het beste bewijs dat wij deze coëfficiënt als zodanig niet aanwenden, is het feit dat wij een vermindering toepassen van de raming van de fiscale ontvangsten met 7,7 miljard. Indien wij waren blijven uitgaan van de 1,2-hypothese, dan moesten wij helemaal niets veranderen. Het feit dat wij die minwaarde die voor 1986 werd vastgesteld ook doortrekken voor 1987, betekent in de praktijk het loslaten van de coëfficiënt als zodanig.

De heer A. Geens. — Men kan daarover blijven discussiëren.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Juist is dat elk jaar bij de initiële raming voor het opstellen van de begroting, de administratie nog altijd uitgaat van de klassieke elasticiteitscoëfficiënt. Maar bij het einde van de rit, door de controle en door het incalculeren van de minwaarde van het vorige jaar, is er in de praktijk een doorbreken van de gebruikte coëfficiënt.

De heer A. Geens. — U zult toch toegeven, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat u bij de herziening van de minderontvangsten rekening hebt gehouden met een aantal concrete bedragen.

U hebt daarstraks trouwens reeds positief geantwoord met betrekking tot de minderontvangsten van ongeveer 4,5 miljard ingevolge het pensioensparen. U hebt gezegd dat die in de 7,7 miljard zijn vervat. Dat heeft echter helemaal niets te maken met de elasticiteitscoëfficiënt als dusdanig. Het is veeleer een gunstig inspelen van de publieke opinie op een regeringsmaatregel waarvan u het succes hebt onderschat, maar die gevolgen heeft voor de begroting. Het gaat volgens de minister van Financiën om 4,5 miljard op de ontvangsten voor de begroting 1987 en om 8,5 miljard voor het globaal pakket van het pensioensparen in 1986.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Ik zal u straks de details geven hoe wij exact tot de min 7,7 miljard zijn gekomen. De min 7,7 miljard heeft zowel betrekking op de fiscale, als op de niet-fiscale ontvangsten.

De heer A. Geens. — Dat weet ik, mijnheer de Vice-Eerste minister.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Het is ook omdat er een aantal stijgingen van de niet-fiscale ontvangsten zijn dat de daling van de fiscale ontvangsten, waarmee wij rekening hebben gehouden, eigenlijk groter is dan blijkt uit die min 7,7 miljard.

De heer A. Geens. — De niet-fiscale ontvangsten zijn de 5,8 miljard. Is dat juist, mijnheer de Vice-Eerste minister?

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Neen, mijnheer Geens, de 5,8 miljard van de begrotingscontrole zijn de niet-fiscale ontvangsten die wij supplementair verwachten ingevolge die begrotingscontrole. Het is daarom misschien goed dat ik straks in mijn antwoord de details geef hoe men aan de min 7,7 miljard komt, exclusief de plus 5,8 miljard niet-fiscale ontvangsten die het gevolg zijn van de maatregelen van de begrotingscontrole.

De heer A. Geens. — Wij zullen met aandacht naar uw uitleg luisteren die u straks daarover zal geven, mijnheer de Vice-Eerste minister.

Wat die elasticiteitscoëfficiënt betreft, is er nog een andere duidelijke aanduiding dat deze niet meer opgaat, namelijk de trend van de meeropbrengst ingevolge de ingekohierde belastingen. Wij zien dat die in 1982

nog stegen met 36,9 miljard, in 1983 met 25,9 miljard, in 1984 met 23,4 miljard, in 1985 met 16,4 miljard en in 1986 plotseling slechts met 0,1 miljard. Dat heeft natuurlijk ook te maken met de inflatie. Een lage inflatie is wel een goede zaak voor de economie, daarover is iedereen het eens, maar zij is een zeer slechte zaak voor de Schatkist. Dat weet u ook. U weet eveneens dat de inflatie in het verleden de regering veelal heeft geholpen wat betreft de raming van de ontvangsten.

Er is nog een vierde punt in de regeringsmededeling dat ik niet goed heb begrepen en waar het mij plezier zou doen enige opheldering over te krijgen.

De Eerste minister heeft in zijn uiteenzetting gezegd, wanneer ik goed heb geluisterd en goed heb gelezen, dat wat betreft de ontvangsten, het interprofessioneel akkoord een positief element is als tegenwicht voor de tegenslagen. Ik herhaal dat ik dat niet begrijp. Hoe kan dat interprofessioneel akkoord enige invloed hebben op de daling van de ontvangsten? Ik zou toch eens willen vernemen wat dat argument precies op die plaats komt doen. Dat lijkt mij verdacht.

Wanneer wij het over de ontvangsten hebben, spreken wij onmiddellijk daarna steeds over de uitgaven. Ook hier wordt er een eigenaardige methode gebruikt. U zegt dat u daarover straks tijdens uw antwoord opheldering zal geven. Deze zal zeer welkom zijn.

In de regeringsmededeling staat dat er voor 38 miljard bijkredieten werden gevraagd, maar dat er slechts voor 14 miljard werden toegekend. Over de resterende 24 miljard zegt de regeringsmededeling laconiek dat hiervoor, enerzijds, compensaties werden gevonden in de diverse begrotingen en, anderzijds, compensaties werden opgelegd door het departement van begroting.

Wij hebben niet de gelegenheid gehad de regeringsmededeling in commissie te bespreken, want anders zouden er vele vragen overbodig geworden zijn. Daarom zou ik graag weten op welke wijze die 24 miljard werden gecompenseerd. Nu doet men immers alsof dat niets is na de operatie van het Sint-Annaplan, die toch gevoelige gevolgen heeft gehad voor de diverse budgetten.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Mijnheer Geens, ik hoop niet op het einde van het jaar, maar reeds vóór het reces een aanpassing bij het Parlement te kunnen indienen, waarin gespecificeerd wordt welke bijkredieten er voor elk departement worden gevraagd. De departementen zelf hebben voorgesteld waaraan zij de prioriteit willen verlenen. Het was echter onmogelijk in de regeringsmededeling die honderden posten gedetailleerd weer te geven. Het gaat soms om wijzigingen van één, twee of vijf miljoen.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Vice-Eerste minister, er is geen enkele reden om aan uw woorden te twijfelen. U moet echter de situatie van het Parlement begrijpen, dat bekommerd is over de financiën van de Staat, en wij moeten reeds 18 maanden werken onder een regime van voorlopige kredieten. Men zal ons voor 1987 begrotingen voorleggen die, uitgezonderd de begroting van de Diensten van de Eerste minister, achterhaald zullen zijn. Dat is toch niet erg fatsoenlijk en niet orthodox.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Andere jaren bespreekt men begrotingen en keurt men ze goed, terwijl er intussen een begrotingscontrole plaatsheeft die op het einde van het jaar aanleiding geeft tot een aanpassing van de begroting. Nu gaan wij trachten die aanpassing niet achteraf, maar reeds gedurende het begrotingsjaar zelf in te dienen. Wij zouden natuurlijk ook amendementen kunnen indienen op de begrotingen. Dat is echter ook niet zo'n goede zaak, want dan zouden er, enerzijds, begrotingen zijn met amendementen, en, anderzijds, begrotingen zonder. Wat wij nu voorstellen is natuurlijk niet ideaal, maar is, gezien de omstandigheden, mijns inziens toch de beste oplossing. Het is alleszins een verbetering ten opzichte van vroeger.

De heer A. Geens. — Ik hoop, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat uw nieuwe plannen voor het indienen van begrotingen, wanneer althans het tijdschema wordt gerespecteerd, ons enig soelaas zullen kunnen bieden en verduidelijking zullen kunnen brengen. Daarover zullen wij het echter later nog eens hebben. Het zou niettemin interessant zijn voor de senatoren om in de commissie, waar de begrotingen worden besproken, na te gaan waarover men juist discussieert, zodat men weet wat men juist goedkeurt en dan achteraf niet alles opnieuw moet overdoen.

Wat de voorgestelde besparingen betreft zal ik zeer kort zijn omdat andere collega's daarover reeds uitgebreid hebben gesproken. Wij zijn zeker niet alleen om te zeggen dat een aantal dingen ons verbazen. Wij drijven het niet zo ver te beweren dat er spookmiljarden zijn, maar er zijn toch een aantal ongeloofwaardige voorstellen. Gedurende weken aan één stuk werd in de kranten gewag gemaakt van een tekort van 4,9 miljard in de onderwijssector, daardoor moest zelfs een minister verdwijnen. Plots komt er een begrotingscontrole en over die 4,9 miljard spreekt men niet meer. Er blijft maar 1,5 miljard.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Dat is niet waar. Indien we ze zonder meer zouden kunnen wegtoveren, zou het gemakkelijk zijn.

De heer A. Geens. — U moet mij eens uitleggen waar ze zich bevinden.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Die zitten in de 22,5 miljard die moeten worden weggewerkt. Aan de hand van de opgesomde maatregelen wordt het duidelijk wat daarvan in de realiteit voor 1987 zal worden weggewerkt. Ik zal straks in mijn uiteenzetting in detail ingaan op de reden waarom het 1,5 miljard is voor de grote post I — wedden onderwijzend personeel —, los van de maatregel in verband met de werkingskosten, en de bissers- en de trissersmaatregel.

De heer A. Geens. — U moet begrijpen, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat voor een buitenstaander die niet als ingewijde de besprekingen heeft gevolgd dit alles heel eigenaardig overkomt. Ik zal niet verder ingaan op deze problematiek omdat collega Vervaeke daarover verleden week in zijn interpellatie uitgebreid heeft gesproken.

Een ander punt waar wij moeite mee hebben, is het verschuiven naar aankopen van de 1,5 miljard bestemd voor de huur van openbare gebouwen. Het zou interessant zijn om daarover enige opheldering te krijgen. Voor een normaal denkend individu is het onbegrijpelijk hoe daar 1,5 miljard in één jaar kan worden verschoven. Een huurcontract loopt hoe dan ook over een bepaalde termijn die moet worden beëindigd. Ondertussen moeten er eventuele aankopen worden gedaan of investeringen uitgevoerd. Misschien kan men daardoor besparen, op korte termijn, maar ik zie het niet goed zitten, want achteraf moeten die gebouwen toch worden betaald. Ik zie niet in hoe midden in een jaar vier contracten worden afgesloten en hetzelfde jaar daarop 1,5 miljard wordt bespaard.

Een tweede maatregel zijn de fameuze verschuivingen. Indien geen uitgaven voor bureautica-investeringen op de departementen worden gepland, maar ze versluisd worden naar een speciale enveloppe, kan dit een besparing betekenen, maar in feite beantwoordt dit niet aan de oorspronkelijke bedoeling van de bureautica-enveloppe.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Het zijn vaak investeringen van de bureautica-enveloppe die de departementen, om meerdere redenen, voor eigen rekening namen. Het geeft aanleiding tot overlappende investeringen wanneer een informatica- en bureauticaproject op het eigen departement bestaat en nog een schijf volledig daarnaast opereert. Wij proberen die met elkaar te versmelten. Indien het om een klein, goed omschreven informaticaproject gaat — niet de grote informaticaprojecten zoals bijvoorbeeld bij het ministerie van Financiën die soms betrekking hebben op miljarden — dient dat niet meer te gebeuren met eigen kredieten, maar in het kader van het bureauticaproject. Het is dan een zuivere sanering.

De heer A. Geens. — Ik heb alleen gezegd dat het gaat over verschuivingen die hoe dan ook een sanering kunnen zijn. Hetzelfde gebeurt met het fonds voor het financieel evenwicht van de sociale zekerheid. In deze sector wordt de begroting van Arbeid en Tewerkstelling verminderd door inkomsten die elders worden geïnd. Budgettaire en orthodox gezien, moeten de uitgaven aan de ene kant en de inkomsten aan de andere kant worden geplaatst. Nu wordt de verschuiving onmiddellijk binnen het begrotingspakket uitgevoerd. Dat is louter een probleem van techniek.

Maar geef toe, mijnheer de minister, dat er verschillende technieken worden gebruikt om uiteindelijk tot een bepaald resultaat te komen. Er zijn ook nog de onzekere inkomsten. De gouden Ecu's zijn misschien zeer aantrekkelijk voor verzamelaars en zullen waarschijnlijk wel vlot van de hand gaan, maar of ze 2 miljard zullen opbrengen, is een andere vraag.

Voor de privatisering van Distrigaz is ook enige opheldering gewenst. De regering rekent op een opbrengst van 2 miljard voor deze privatisering. Andere collega's hebben in dit debat erop gewezen dat men vroeger ook al geprobeerd heeft om Distrigaz te privatiseren. Zijn er aanwijzingen dat de privatisering van Distrigaz nu gemakkelijker zal gaan en interessanter zal zijn? Het is toch merkwaardig, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat volgens uw eigen nota, uitgelekt in de pers, de privatisering van Distrigaz pas op een veel later tijdstip was gepland. Wat is de reden om Distrigaz precies op dit moment te privatiseren? Heeft de regering deze beslissing genomen omdat er interesse is voor de aandelen? Volgens ons is de discussie over de cijfers weinig zinvol. Boekhoudkundig zal het allemaal wel kloppen, maar of het in de praktijk ook zo zal zijn, moeten we nog afwachten.

In de regeringsverklaring is een belangrijk hoofdstuk gewijd aan de privatisering in het algemeen. De beheersautonomie die in het verleden bij sommige overheidsdiensten bestond — ik denk aan de RTT op grond van een wet van 1930 — is in de loop der jaren door een aantal politieke beslissingen uitgehold. Het komt dan ook eigenaardig over als er nu wordt gezegd dat opnieuw een grotere beheersautonomie wordt ingesteld. Ook wij menen dat een grotere beheersautonomie noodzakelijk is, maar ook andere voorwaarden moeten daartoe worden vervuld. Wij denken aan de depolitisering en aan een bespreking ten gronde in het Parlement over de rol van de Staat, over wat hij moet en niet moet doen. Wat wij vooral vrezen, is dat men de winstgevende onderdelen van de overheidsbedrijven zou privatiseren en de Staat zou opzadelen met de verlieslatende onderdelen. Elk privatiseringsdossier vergt volgens ons een afzonderlijke en open parlementaire bespreking. Wij begrijpen niet waarom het verslag hierover opgesteld door een werkgroep onder leiding van leden van uw kabinet, mijnheer de Vice-Eerste minister, niet aan het Parlement voor grondige bespreking wordt voorgelegd. Het zou wel eens kunnen dat er in het Parlement een consensus tot stand komt over een zekere vorm van privatisering en over de wijze waarop men tot meer beheersautonomie moet komen. Of die beheersautonomie nu al dan niet in het kader van een naamloze vennootschap moet functioneren en of er nu al dan niet participanten van de privé-sector moeten zijn, zijn vragen voor later.

De heer Leemans, treedt opnieuw als voorzitter op

Ook wat de beheerscontracten betreft, moet men duidelijk zijn. Het is niet de eerste keer dat de regering met beheerscontracten uitpakt. De collega's weten waartoe dat in het verleden geleid heeft. Een contract veronderstelt twee gelijkwaardige partijen die het contract tekenen en respecteren.

In het verleden heeft de regering echter een contract opgelegd en zich ook nog bemoeid met de uitvoering ervan zodat de autonomie helemaal niet werd gerespecteerd. Dan is het natuurlijk gemakkelijk te beweren dat de verantwoordelijken van de overheidsdiensten hun job niet goed hebben gedaan.

Een laatste punt inzake de privatisering, is de vraag wat men zal doen met de opbrengst ervan. Ik verwijs hier naar de discussie die daarover op het ogenblik in Frankrijk aan de gang is. U weet zo goed als ik dat de opbrengst van de privatisering in Frankrijk veel groter is geweest dan men had verwacht. De regering heeft die opbrengst gebruikt om de overheidsschuld te verminderen en niet om het lopend tekort te helpen delgen. De discussie over het gebruik van de meeropbrengst gaat erom of zij zal worden gebruikt voor het voeren van een relancepolitiek dan wel of men de meeropbrengst ook zal gebruiken voor het verminderen van het overheidstekort. Dit is een belangrijke discussie. Bij ons zal de opbrengst van de privatisering worden gebruikt om het lopend overheidstekort te verminderen. Dit is een eenmalige operatie waardoor het geld verdwijnt, maar die de regering wel in staat zal stellen haar basisdoelstelling te verwezenlijken.

Deze regeringsmededeling omvat ook sociale maatregelen. Eigenaardig genoeg gaat het hier over verschillende maatregelen die in het Sint-Annaplan werden getroffen, maar nu als te vergaan worden beschouwd en geheel of gedeeltelijk worden teruggeschroefd. Dit is onder meer het geval voor de bedrijfsvoorheffing van 10 pct. voor sommige werklozen met een beroepsverleden van 20 jaar. Het optrekken van de kinderbijslagen is een nieuwe maatregel. Het is echter een beperkte maatregel aangezien het slechts gaat om 400 frank voor het eerste kind en 150 frank voor het tweede kind. Het pensioen van de zelfstandigen wordt — eindelijk — opgetrokken tot het niveau van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Dit is toch wel een minimale optie voor mensen die geheel hun leven hebben bijgedragen voor hun pensioenvorming. De

vergoeding voor invaliden die in het Sint-Annaplan met 100 frank of meer per dag werd verminderd, wordt nu opnieuw met 40 frank per dag verhoogd. Dit is weliswaar een correctie van een eerder ingenomen standpunt, maar komt toch op onvoldoende wijze tegemoet aan de behoeften van de minst-gegoeden.

Het is onmogelijk naar aanleiding van de regeringsmededeling niets te zeggen over de werkloosheid. In ons land blijft de werkloosheid jammer genoeg zeer hoog niettegenstaande de winsten van de bedrijven zijn gestegen en de beschikbare kapitalen in de bedrijven in verhouding tot de investeringen zeer hoog zijn. Tot begin 1984 was de opbrengst van staatsobligaties hoger dan de opbrengst van aandelen in een onderneming. Dit is nu niet meer het geval want de opbrengst van investeringen in bedrijven is nu veel groter dan de opbrengst van staatsobligaties. Toch zijn de investeringen niet in die mate toegenomen zoals volgens het liberaal principe moest worden verwacht.

In zijn boodschap aan het Parlement heeft de Eerste minister erop gewezen dat de collectieve arbeidsovereenkomsten voor 70 pct. zijn gesloten. Indien het globaal pakket van 0,5 pct. van de loonmassa wordt omgezet in bijkomende tewerkstelling, zal dit, volgens de minister van Tewerkstelling en Arbeid, aanleiding geven tot 7 000 bijkomende arbeidsplaatsen. De minister heeft echter ook, in antwoord op onze interpellatie die wij hier enkele weken geleden hebben gehouden, gezegd dat in de recente collectieve arbeidsovereenkomsten niet zo veel aandacht wordt besteed aan de bijkomende tewerkstelling. Dit roept vragen op. Het is goed en wel te beweren dat de tewerkstelling zal toenemen maar de ervaring leert ons dat de realiteit anders is.

Het zou interessant zijn mocht de minister ons mededelen hoeveel bijkomende tewerkstelling het gevolg zullen zijn van die 70 pct. collectieve arbeidsovereenkomsten.

Vreemd is dat een regering verklaart de zorg voor de tewerkstelling als topprioriteit te hebben hoewel zij het jongste jaar 13 000 mensen in alternatieve circuits heeft laten afvloeien. Ga de statistieken maar na. Ik heb de cijfers bij me en kan u de tabel geven, mijnheer de minister.

De regering subsidieert 5 000 Geco's, gesubsidieerde contractuelen, voor de gemeenten. De afwenteling van de verantwoordelijkheid van de centrale overheid op de lokale besturen is een traditionele methode. Deze 5 000 Geco's kosten de overheid 0,0 frank maar kosten de plaatselijke overheden ruw geschat 2 miljard.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — De plaatselijke overheden dienen aanvragen in.

De heer A. Geens. — Inderdaad, voor 400 000 frank, mijnheer de minister.

De heer Verhofstadt, Vice-Eerste minister en minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en het Plan. — Neen.

De heer A. Geens. — Deze discussie is weinig zinvol op het ogenblik omdat wij het niet kunnen bewijzen. Ik kan mij echter moeilijk indenken dat de plaatselijke overheden zouden aandringen op bijkomend personeel met een tegemoetkoming van 230 000 frank, met uitzondering wellicht van gemeenten die « goed in de centen » zitten.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u zegt nieuwe maatregelen te zullen voorstellen als de evaluatie van april of mei te weinig effect op de tewerkstelling zou aanduiden.

Inzake tewerkstelling is er, ik herhaal dit nog maar eens, een gebrek aan visie. De regering houdt geen rekening met de basiselementen van een tewerkstellingspolitiek. Vijftig procent van de uitkeringsgerechtigde werklozen zijn meer dan twee jaar werkloos en dus sociaal gezien heel moeilijk te reclasseren. Sociologische studies hebben dit uitgewezen. Tweënvijftig procent van de mannelijke en 38 pct. van de vrouwelijke werklozen hebben alleen lager onderwijs gevolgd. Het accent moet liggen op bijkomende opleiding, vooral voor de jonge werklozen beneden de 25 jaar die 28 pct. vormen van het totaal. Het is onzinnig om jonge mensen werkloos te laten zodat zij moeilijk reclasserbaar worden. Men zou ze een degelijke, bijkomende opleiding moeten geven om ze later in de arbeidsmarkt te kunnen opnemen.

Een ander element waarop ik tot vervelens toe de nadruk wil leggen, is de parafiscale druk op het loon. Ik geef een voorbeeld. Een minimum-

loon in de scheikundige nijverheid is 35 000 frank bruto. De werkgever betaalt 50 000 frank en de werknemer ontvangt 25 000 frank. Er is dus een spanning van 1 tot 2 voor de minimumlonen.

U weet dat u op die wijze de tewerkstelling vernietigt. Als men niets doet aan de parafiscale druk, kan men het probleem nooit oplossen. Men zal dus de moed dienen te hebben om de financiering van de sociale zekerheid te herzien.

Een discussie over de werkloosheid impliceert ook een discussie over de demografische evolutie om juiste politieke conclusies te trekken. Ik kan er niet dieper op ingaan omdat ik anders de mij toegemeten tijd te ver overschrijd.

Als wij kijken naar de gevolgen van dit beleid, moeten wij toegeven dat de koopkracht van onze bevolking gevoelig achteruit is gegaan voor alle inkomenscategorieën, dat de fiscale druk is gestegen en zelfs vorig jaar ook nog opnieuw is verhoogd.

In de commissie voor de Financiën — het stond ook in persartikelen ingevolge verklaringen van de minister van Financiën — werd gezegd dat wij de zwaarste fiscale druk hebben van de hele Westerse wereld. In de maatregelen van de regering komen er nieuwe fiscale lasten door de premies die worden ingevoerd voor het Fonds voor Beroepsziekten. Ik weet wel dat de Eerste minister in de Kamer heeft geantwoord dat het in feite om een verschuiving gaat. Sta mij toe ook daarbij vraagtekens te plaatsen.

Ook inzake de inkomensverdeling zijn er gevoelige wijzigingen in het beleid: een grotere bijdrage van de inkomens uit vermogens en een kleinere bijdrage van de inkomens uit arbeid. Men kan vragen stellen bij deze resultaten en bij het sociale karakter ervan. Het uiteindelijke resultaat zal zijn, volgens de cijfers die worden vooropgesteld, conform de regeringsverklaring: 8 pct. van het bruto nationaal product, dan wanneer het Planbureau de minister duidelijk heeft gezegd dat men, om het sneeuwbaaleffect van de interestlasten te stoppen, zou moeten komen tot 4,5 pct. van het bruto nationaal product. Wij hebben dus nog een lange weg te gaan.

Ondertussen spreekt men ook overal over de fameuze belastinghervorming en belastingverlaging. Ik vraag mij af, zoals reeds bij de regeringsverklaring, hoe men al deze dingen zal laten rijmen. We zouden dan ook hier graag wat meer uitleg krijgen over de wijze waarop men dit alles zal realiseren.

Tot besluit — ik zal niet wijzen op de communautaire spanningen, dat heeft onze fractievoorzitter, Paul Van Grembergen, reeds gedaan — wil ik nog benadrukken dat ook in de huidige regeringsmededeling en bij de herziening van de begroting de regering als een perfecte boekhouder heeft gehandeld, namelijk zonder visie, met korte-termijnoplossingen, zonder management en lange-termijnprojecten. Heel dit begrotingsdebat verloopt opnieuw zonder een discussie over de fundamentele waarden, zonder een discussie over het industrieel beleid, zonder een discussie over de ethiek en de toekomstige gevolgen van de biotechnologie, en de genetische manipulatie waaraan men in de laboratoria werkt en die hoe langer hoe meer vragen oproept en de bevolking bezighoudt. Er is geen discussie over de nieuwe technologieën en de invloed daarvan op de tewerkstelling en de maatschappij van morgen, over de begrippen en de waarde van arbeid en niet-arbeid.

Ook deze regeringsmededeling heeft geen boodschap gebracht voor de komende generatie en is naar onze mening dus waardeloos. Ik wil in dit verband waarschuwen en zeggen dat dit gebrek aan een grondige discussie over de waarden in onze maatschappij en de taken en de opdracht van de Staat een grotere bedreiging voor de toekomst en voor de democratie is dan alle andere spanningen in ons land. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Trussart.

M. Trussart. — Monsieur le Président, cette fois, il n'y a plus de doute: grâce à l'action pugnace et persévérante menée par le Premier ministre et ses équipes, les dictionnaires du monde entier seront enrichis, dans leurs prochaines éditions, d'une définition nouvelle sous le mot « gouverner ».

Je vous livre cette définition telle que me l'a confiée un membre éminent de l'Académie: « Gouverner, c'est élaborer des plans d'assainissement des finances publiques avec pour objectif de limiter le solde net

à financer du Trésor, sur base d'estimations de la croissance de la valeur nominale du PNB ».

Nos petits-enfants auront de quoi être fiers. Après « De tous les peuples de la Gaule, les Belges sont les plus braves », ils entendront sans doute désormais une citation historique *new style* du genre : « De tous les pays de l'OCDE, la Belgique est le plus doué en matière d'assainissement des finances publiques et le plus docile élève du FMI ».

Il faut dire que la Belgique était déjà le meilleur élève de l'Otan, et elle l'est toujours d'ailleurs. Nous accumulons les lauriers !

Je ne sais si ces promesses de gloire future suffisent à satisfaire les membres de la majorité, mais elles ne satisfont nullement les écologistes. Comment pourrait-il en être autrement alors que, déclaration après déclaration, communication après communication, le gouvernement démontre de plus en plus son absence totale de volonté, sinon son incapacité de gouverner, et se borne à n'exercer son pouvoir politique que dans le domaine financier ? Quel gestionnaire de société privée ne pourrait en faire autant ? Il ne reste plus qu'à privatiser le gouvernement. Au moins, les choses seraient claires pour tout le monde.

La seule chose qui compte, en définitive, pour le gouvernement, c'est durer. Et pour cela, il doit, bien sûr, éviter de regarder au-dessus de ses œillères et de se préoccuper des grands problèmes de l'heure ; il doit aussi rejeter comme la peste toute tentative de mettre un peu d'imagination au pouvoir.

Le gouvernement a choisi de faire du bobsleigh sur une piste parfaitement horizontale. Pas étonnant donc que son traîneau fasse du sur place !

Et pourtant, le Premier ministre n'épargne pas ses efforts en vue de créer l'illusion de la course. Il en donne une preuve supplémentaire dans la communication que nous discutons. Mais je crois que cette communication vise également un autre but, probablement le principal : permettre aux parlementaires sociaux-chrétiens de la majorité d'exprimer leurs réticences envers la privatisation des services publics et, ainsi, de refréner les ardeurs des partenaires libéraux dans ce domaine.

Je n'ai pas l'intention de discuter en long et en large des opérations présentées dans la communication du gouvernement, ni des chiffres fournis. Je ne ferais sans doute que répéter la plupart des remarques déjà formulées, d'abord à la Chambre, ensuite devant cette honorable assemblée.

Ce serait d'autant plus inutile qu'il semble bien, selon les dernières informations fournies par des organismes financiers, que le chiffre de la croissance de la valeur nominale du PNB en 1987 retenu par le gouvernement, soit 3,5 p.c., serait trop élevé, et cela même si la comparaison entre des chiffres estimés soit à prix constants, soit à prix courants, selon le volume ou la valeur nominale, est un exercice difficile.

Si cela s'est avéré, il devra être procédé à de nouvelles évaluations, à l'établissement de nouveaux calculs, bref, à un tricotage de nouvelles propositions. Nous risquons, par conséquent, de bénéficier dans un bref délai de la prochaine communication gouvernementale.

En l'occurrence, je me limiterai d'abord à poser quelques questions sur les réalisations proposées, ensuite à faire un court commentaire à propos de l'emploi, un de ces grands problèmes de l'heure que le gouvernement refuse de considérer à sa juste valeur.

En ce qui concerne les économies supplémentaires, la note annexée à la communication indique une diminution de crédits due à l'entrée en vigueur de certains projets du département de l'Intérieur et de la Fonction publique touchant le service civil, la décentralisation et le système national de transmission de données. Pourrait-on savoir quelle est la portée exacte de ces projets ?

Vous ne donnez pas plus de renseignements pour ce que vous appelez des adaptations des subventions aux organismes internationaux, sous les postes « Affaires étrangères », « Coopération au développement » et « Finances ». Que recouvrent ces adaptations ? Quels sont les organismes ou les institutions visés ?

Pour ce qui est du département des Travaux publics, comment envisagez-vous de récupérer ce montant de plus d'un milliard représentant des créances de la régie des bâtiments, sur les Régions et Communautés ? Que représente exactement la diminution des crédits pour l'amortissement des charges du logement social ?

Dans le cadre de la cellule sociale, vous indiquez que vous chercherez à réduire le coût global des prépensions. Je ne peux tout de même pas croire que vous avez fixé le montant des économies, soit 300 millions, sans avoir réfléchi aux mécanismes susceptibles d'apporter le résultat escompté. Quels sont donc ces mécanismes ?

J'aimerais aussi savoir de quelle façon vous comptez récupérer 500 millions de la remise au privé de l'activité « petits colis » de la SNCB et quelles sont ces filiales desquelles la SNCB va se libérer.

Vous dites, monsieur le Premier ministre, que la participation de l'Etat dans Distrigaz va être vendue. Voudriez-vous m'expliquer comment vous arrivez au montant de deux milliards que vous citez ? Comment, en outre, alors que Distrigaz a le monopole de l'approvisionnement du pays en gaz, allez-vous pouvoir assurer le contrôle et garantir la situation énergétique ? Que veut dire votre petite phrase « à la condition que les intérêts de l'Etat soient sauvegardés » ?

Des questions, je pourrais encore en poser beaucoup, tellement votre communication est floue et sibylline. J'en resterai là afin de ne pas allonger démesurément mon intervention.

Monsieur le Premier ministre, j'en viens à mon dernier point, ce problème de l'emploi que, fondamentalement, vous n'abordez jamais. Et vous avez beau affirmer, une fois de plus, que « réduire le chômage de manière durable reste l'objectif principal de votre politique », qui pensez-vous encore convaincre ?

Le président du Conseil national du Travail est, quant à lui, bien conscient de la carence du gouvernement dans ce domaine. Ne vient-il pas d'écrire dans un article publié dans la revue *Reflets et Perspectives de la Vie économique* de février dernier : « Quant au problème du chômage, l'accord du 7 novembre 1986 comporte certainement toute une panoplie de mesures pour promouvoir l'emploi, mais il ne s'agit pas encore d'un grand plan d'ensemble pour enrayer le chômage ».

Ce plan d'ensemble, pour les écologistes, doit certainement répondre à la préoccupation prioritaire de permettre, sans nouveau délai, la réintégration socio-économique et culturelle des sans-emplois, ou tout au moins de la plus grande majorité d'entre eux, et de leur fournir un revenu décent.

Oseriez-vous prétendre que vous agissez selon les principes de justice et de solidarité, alors que, de toute évidence, vous opérez dans un esprit de tolérance de l'état de chômeur et de soumission aveugle à la logique du système ?

Pour tout individu disposé et apte à travailler, réussir à trouver un emploi est d'une importance fondamentale, d'un point de vue financier, social et psychique.

Refuser, comme vous le faites, à un nombre de plus en plus grand de personnes, de pouvoir s'insérer dans la société, est une attitude inqualifiable.

Continuer à expliquer, comme vous le faites, pour vous débarrasser du problème, que le chômage est tout simplement « structurel », « frictionnel » ou « cyclique », alors que de plus en plus de chômeurs le deviennent à titre permanent, est inadmissible.

A la lumière d'estimations comme celles de Léontief et d'un nombre croissant de projections analogues, il est pourtant fort improbable que les biens et services que créera la nouvelle technologie exigeront autant de travail humain qu'aujourd'hui, sinon plus ; tout au contraire, nous allons beaucoup plus sûrement vers une future diminution permanente des besoins en travailleurs, par suite de la constante évolution technologique.

Monsieur le Premier ministre, en refusant, dans le domaine du chômage, de rompre avec l'organisation socio-politique de plus en plus absurde qui se maintient aujourd'hui, vous ne verrez jamais le bout du tunnel.

En tout cas, une chose est évidente, si vous persistez diaboliquement dans cette erreur, l'Histoire retiendra peut-être de vous que vous fûtes un très habile Premier ministre, mais certainement pas un grand Premier ministre. (*Applaudissements sur les bancs Ecolos et Agalev et sur certains autres bancs.*)

M. le Président. — La parole est à M. Mouton.

M. Mouton. — Monsieur le Président, mon intervention portera essentiellement sur le volet « Enseignement » de votre communication gouvernementale et je soulignerai d'emblée que l'accord politique de ce vendredi 13 mars ne mettra malheureusement pas un terme aux difficultés que connaît plus particulièrement l'enseignement francophone, le seul à devoir réaliser encore de nouvelles économies.

C'est à juste titre que ce matin, notre chef de groupe, M. Lallemand, disait : « Deux ministères de l'Education nationale, deux poids et deux mesures ! »

Je ne ferai pas de longs commentaires sur la gestion du département de l'Education nationale par l'ancien ministre libéral, M. Damseaux.

Sa première erreur fut sans doute de se faire de nombreux ennemis au sein de la Communauté éducative. Tel un éléphant dans un magasin de porcelaine, il s'est révélé incapable de mener le dialogue avec le monde de l'enseignement. Plus craint encore quand il évoquait ses conceptions personnelles sur la pédagogie, il s'est surtout laissé piéger sur le terrain budgétaire alors que son collègue néerlandophone — qui a fait pire, je le démontrerai dans quelques instants — a pu bénéficier de la complaisance, pour ne pas dire de la complicité de l'aile flamande du gouvernement.

Ainsi donc, après plusieurs semaines de tension entre M. Damseaux, ses collègues du gouvernement et certains membres de son propre parti, il est assez curieux de constater que les problèmes d'enseignement ne sont que discrètement mentionnés dans la communication gouvernementale.

Je crains toujours le caractère discret d'une décision qui, très souvent, en cache les multiples facettes, en masque les effets négatifs. Je souhaiterais, dès lors, être rassuré en obtenant des éclaircissements dans trois domaines bien précis et qui portent :

Primo : sur les dépassements dans les budgets francophones et néerlandophones ainsi que sur l'éventuel traitement privilégié dont a bénéficié le secteur néerlandophone.

Secundo : sur les mesures arrêtées au cours du dernier conclave budgétaire.

Tertio : sur la préparation de la prochaine rentrée scolaire.

M. Damseaux, dont la carrière politique est loin d'être terminée, selon ses dires, réclamait plus ou moins 5 milliards de crédits supplémentaires dont 2,6 milliards pour l'année 1987. Cette situation est-elle la conséquence d'une mauvaise gestion du département francophone de l'Education nationale ?

Mon propos n'est ni de condamner, ni de prendre la défense de M. Damseaux.

S'il est évident, en effet, qu'une partie des dépassements budgétaires est due à la mauvaise gestion du département, j'ajoute immédiatement que d'autres facteurs doivent être pris en considération.

Je rappellerai que, lors de l'élaboration des budgets 1986 et 1987, il avait été tenu compte de l'impact de l'ensemble des mesures arrêtées à Val-Duchesse.

Or l'application de certaines de ces mesures a été reportée d'une année scolaire.

C'est ainsi que la rationalisation de l'enseignement supérieur de type court, dont l'entrée en vigueur avait été fixée au 1er septembre 1986, est reportée au 1er septembre 1987. Il en est de même pour la rationalisation de l'enseignement de promotion sociale — dont on ne soulignera jamais assez le caractère anti-social — prévue également au 1er septembre 1986, reportée une première fois au 1er janvier 1987 et, enfin, au 1er septembre 1987. A tous ces reports de décisions, ajoutons l'augmentation de la population scolaire dans l'enseignement secondaire francophone, alors que le phénomène inverse est constaté dans l'enseignement secondaire néerlandophone.

Voilà, me semble-t-il, quelques éléments objectifs, irréfutables, de nature à expliquer une bonne partie du dépassement budgétaire dans le secteur francophone.

Lorsque M. Damseaux réclamait des crédits supplémentaires pour les années antérieures, il lui était reproché de ne pas suivre l'exemple de son collègue néerlandophone dont les exigences étaient nettement moins importantes que les siennes.

M. Collignon. — M. Duquesne devrait venir vous écouter. N'étant pas parlementaire, il a le temps de venir se familiariser avec le Parlement.

M. Mouton. — Ici, se posent deux questions : Pourquoi, dès lors, avoir accordé à M. Coens en décembre 1986, 2,8 milliards comme déficit structurel ? Je cite le rapport de l'Inspection des Finances du 25 février 1987, page 3.

Pourquoi ne pas citer aussi dans ce débat le projet de loi déposé le 16 janvier 1987 et signé par MM. Coens, Verhofstadt et Eyskens, projet de loi accordant au budget de l'Education nationale, secteur néerlandophone, un peu plus de 3 milliards pour des créations des années antérieures, 3 milliards 43 millions 600 000 francs, pour être tout à fait précis, alors que le rapport de l'Inspection des Finances — page 3 toujours — mentionne 3 milliards 30 millions 900 000 francs ?

J'ai interrogé M. Coens par écrit afin d'obtenir des précisions sur ces dépassements de plus de trois milliards. A ce jour, je n'ai reçu aucune réponse.

Il y a plus de trois mois, le PS avait annoncé qu'il y aurait des dépassements pour 1986. Cela s'est révélé exact. Nous savions également que ce problème déboucherait sur un conflit communautaire.

C'est la raison pour laquelle, il y a plusieurs semaines déjà, j'avais personnellement demandé, par écrit, à chacun des deux ministres de l'Education nationale de me communiquer les dépassements budgétaires et les sommes reprises dans les lois de compte depuis l'année budgétaire 1982.

Le ministre Coens vient de me répondre, mais, sans me convaincre, tant les montants de dépassements budgétaires qu'il me communique depuis 1982 sont dérisoires.

A titre d'exemple, je note un dépassement de 16 379 569 francs pour 1986, alors que le projet de loi pour arriérés d'années antérieures dont j'ai parlé il y quelques instants s'élève à plus de 3 milliards.

Je demande donc au ministre du Budget de me faire connaître, à l'occasion de ce débat, tous les dépassements réels intervenus dans chacun des deux secteurs de l'Education nationale par rapport aux budgets ajustés depuis l'année 1982, ainsi que les dépassements repris dans les lois de compte. Les réponses ne sont pas difficiles à donner, pour autant, bien sûr, que le ministre du Budget soit disposé à faire toute la lumière sur ces dépassements. Alors, il n'y aura plus de mystère.

Les sceptiques ou les naïfs devront bien reconnaître que, par petites touches, par petites mesures successives, l'aile flamande du gouvernement est occupée à réduire progressivement la part des crédits accordés à l'enseignement francophone, pour se rapprocher de plus en plus d'une clé de répartition 40/60 et nous imposer alors la communautarisation de l'enseignement.

M. Verhofstadt, Vice-Premier ministre et ministre du Budget, de la Politique scientifique et du Plan. — M. Hismans m'a interpellé, il y a environ une semaine, à ce sujet. A cette occasion, j'ai pu donner tous les détails concernant les dépassements, les crédits antérieurs, les déficits structurels et ce depuis l'année 1980. En effet, les années 1980 et 1981 étaient intéressantes pour constater les dépassements et les déficits structurels.

J'accepterais de répéter ces détails si tel est votre souhait.

M. Mouton. — Notre collègue Serge Moureaux me signalait que ce matin, à une question posée, à l'occasion de l'examen du projet de loi ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1987, il n'avait obtenu aucune réponse convaincante de votre part, monsieur le Vice-Premier ministre, quant au fait de savoir pourquoi la clé de répartition des crédits provisoires était de 43,6 p.c. pour le secteur francophone et de 56,4 p.c. pour le secteur néerlandophone.

Le processus de communautarisation est bien en cours et le PRL s'est fait piéger. Il participe ainsi activement à l'œuvre de destruction de l'enseignement francophone. C'est ce que M. Damseaux a compris, mais un peu tard.

Pour ce qui concerne les mesures arrêtées lors du contrôle budgétaire, j'affirme qu'elles ne rapporteront pas les économies escomptées, n'en déplaie au chef de groupe CVP de la Chambre et malgré un contrôle mensuel de son groupe, M. Michel n'a-t-il, en effet, pas déclaré immédiatement après l'intervention de M. Van den Brande qu'il était impossible d'atteindre l'objectif imposé ?

Qu'est-ce que cela veut dire ? Tout simplement qu'en février 1988, M. Duquesne devra demander des crédits supplémentaires pour 1987. A sa place, je serais déjà très inquiet. Le gouvernement lui demande une économie de 1,5 milliard en rapprochant notamment la norme budgétaire de la norme organique.

Or 1,5 milliard représente plus ou moins 2 030 emplois d'enseignants temporaires pour une année civile. Sachant que le ministre francophone ne pourra pas prendre de nouvelles mesures avant le 30 juin 1987 — car j'imagine qu'il ne va pas bousculer le dernier trimestre de cette année scolaire — il devra donc récupérer le milliard et demi d'économies sur quatre mois de l'année 1987, ce qui représente 6 000 emplois.

C'est non seulement irréalisable, mais c'est de la folie. Le gouvernement en est bien conscient, mais il doit sauver la face en présentant un accord budgétaire global, quitte à ne pas le respecter par la suite.

MM. Bertouille et Damseaux ont entamé le processus d'autonomie de gestion budgétaire de l'enseignement. Ce système a d'abord été appliqué au seul enseignement de l'Etat, chaque école disposant en 1985-1986 d'une enveloppe budgétaire qui aurait dû couvrir tous les frais de fonctionnement.

Hélas, le montant de cette enveloppe était de loin inférieur au montant des crédits accordés l'année précédente. C'est ainsi que toutes les écoles de l'Etat connaissent aujourd'hui de sérieuses difficultés, accrues encore par le licenciement de plus de 3 000 membres du personnel ouvrier.

Depuis le 1er janvier 1987, l'autonomie de gestion budgétaire est étendue à tous les réseaux d'enseignement.

L'enveloppe accordée à chaque établissement comprend des crédits ou des subventions de fonctionnement et d'équipement. Or, par un arrêté de pouvoirs spéciaux, la croissance des subventions et des crédits de fonctionnement a été réduite.

En plus de cette limitation, il est maintenant prévu de réduire encore l'enveloppe de 2 p.c. sauf dans l'enseignement fondamental et dans l'enseignement spécial.

Cette mesure, dont l'économie est estimée à plus ou moins 400 millions pour les deux secteurs, va encore augmenter les difficultés de fonctionnement dans toutes les écoles et plus particulièrement dans les écoles de l'Etat, qui ne disposent que des seuls crédits accordés par le ministre de l'Education nationale. Par ailleurs, cette réduction de 2 p.c. entraîne une modification des dispositions de la loi sur le pacte scolaire.

Le gouvernement a-t-il dès lors l'intention de consulter la Commission nationale du pacte scolaire ou a-t-il décidé tout simplement de passer outre à son avis, considérant qu'elle n'existe plus ?

J'en arrive à la préparation de la prochaine rentrée scolaire.

Nous avons connu la pagaille de la rentrée scolaire 1986-1987.

Les mesures budgétaires actuelles, ajoutées à celles arrêtées à Val-Duchesse et qui restent d'application, vont rendre la prochaine rentrée scolaire encore plus pénible et plus désordonnée.

Nous voici dans la seconde quinzaine du mois de mars. Or, une rentrée scolaire se prépare dès après les vacances de Pâques soit, pour cette année, dans moins d'un mois.

Comment préparer cette rentrée dans de bonnes conditions, alors que des mesures doivent encore être prises en vue de récupérer le milliard et demi avec son impact sur l'emploi, alors que les modalités d'application de la rationalisation de l'enseignement de promotion sociale ne sont pas connues et que les nouvelles grilles-horaires de l'enseignement secondaire de l'Etat n'ont pas été diffusées ?

Ma conclusion sera, dès lors, très brève.

Le PSC entendait donner du cœur aux chiffres en corrigeant les effets des mesures de Val-Duchesse qui ont porté atteinte à la qualité de l'enseignement et à l'emploi. Il se retrouve Gros-Jean comme devant, car « Val-Duchesse, tout Val-Duchesse », continuera à être appliqué et seul l'enseignement francophone sort pénalisé du contrôle budgétaire.

Duplicité de langage quand M. Deprez réunit la presse pour vouer aux gémonies le néo-libéralisme au cœur sec.

Ah ! quel ton frondeur quand il s'agit d'attendrir sa base réunie en congrès à La Madeleine, à Bruxelles ! C'était le congrès PSC de la « dernière chance », soulignait *La Libre Belgique* du 20 février.

Cependant la palme de la supercherie ne sera pas décernée à l'état-major de la rue des Deux-Eglises.

Le président du PRL a fait mieux dans ce style.

N'annonçait-il pas, d'un ton bravache, dans *Le Soir* du 21 février dernier, qu'« il faudrait sortir au plus vite le corps enseignant du sous-prolétariat dans lequel il est plongé » ?

Quelle indécence quand on veut bien penser au sort pitoyable réservé à ces professeurs frappés par une mise en disponibilité, à celui de ces milliers de jeunes enseignants, condamnés à ne pas pouvoir transmettre leurs connaissances, leur savoir !

Voilà le résultat de votre politique, de Val-Duchesse.

« Nouveau ministre, même grogne » titre *La Cité* de ce matin, relatant la réunion d'hier après-midi, au Centre Rogier, et à laquelle participaient, en front commun, je le souligne, les syndicats d'enseignants. Si M. Duquesne obtient aujourd'hui une partie des crédits qui furent refusés hier à M. Damseaux, crédits qui ne constituent, par ailleurs, que ce qui est dû au secteur francophone de l'Education nationale, il y a gros à

parier que le jour viendra où le CVP voudra nous imposer sa communautarisation de l'enseignement.

Si, d'ici là, les partis francophones ne se prononcent pas à l'unisson, notre communauté ne doit pas s'attendre à des « lendemains qui chantent ». Soyons-en bien conscients. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Wij zetten deze bespreking vanavond te 19 uur 15 voort.

Nous poursuivrons cette discussion ce soir à 19 heures 15.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

COMMUNICATION DE M. LE PRESIDENT

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen van wet waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions de loi dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes ? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen van wet in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions de loi sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen van wet, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, zal als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van heden verschijnen.

La liste de ces propositions de loi, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

PROJET DE LOI — ONTWERP VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le gouvernement a déposé un projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques pour l'année budgétaire 1987.

De regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1987.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il est renvoyé à la commission de l'Economie.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Economische Aangelegenheden.

PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

Dépôt — Indiening

M. le Président. — MM. Trussart et Gryp ont déposé une proposition visant à instituer une commission spéciale chargée d'examiner les propositions et projets de loi relatifs à l'environnement.

De heren Trussart en Gryp hebben ingediend een voorstel tot instelling van een bijzondere commissie belast met het onderzoek van de voorstellen en ontwerpen van wet die betrekking hebben op het leefmilieu.

Par ailleurs, M. Flagothier a déposé une proposition de loi tendant à rouvrir les délais d'introduction des demandes d'octroi de statut de résistant armé.

Anderzijds heeft de heer Flagothier ingediend een voorstel van wet strekkende om een nieuwe termijn te doen ingaan voor het aanvragen van het statuut van lid van de gewapende weerstand.

Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.
Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.
De vergadering is gesloten.
La séance est levée.
(De vergadering wordt gesloten te 18 u. 30 m.)
(La séance est levée à 18 h 30 m.)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen van wet:
Liste des propositions de la loi prises en considération:

1. Betreffende het beheer van de ziekenhuizen die afhangen van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (van de heer Lafosse c.s.);

1. Relative à la gestion des hôpitaux dépendant des centres publics d'aide sociale (de M. Lafosse et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Leefmilieu.

Renvoi à la commission de la Santé publique et de l'Environnement.

2. Tot wijziging van artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers (van de heer Trussart en mevrouw Aelvoet);

2. Modifiant l'article 2 du décret du 20 juillet 1831 sur la presse (de M. Trussart et Mme Aelvoet);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

3. Houdende wijziging van de wet van 25 maart 1891 tot bestraffing van aanzetting tot het plegen van misdaden of wanbedrijven (van de heer Trussart en mevrouw Aelvoet);

3. Modifiant la loi du 25 mars 1891 portant répression de la provocation à commettre des crimes ou des délits (de M. Trussart et Mme Aelvoet);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

4. Betreffende de overheidspensioenen (van de heren Lallemand, Wyninckx c.s.);

4. Relative aux pensions du secteur public (de MM. Lallemand, Wyninckx et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

5. Houdende wijziging van de artikelen 41 en 51 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (van de heer Pataer c.s.);

5. Modifiant les articles 41 et 51 du Code des impôts sur les revenus (de M. Pataer et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

6. Houdende wijziging van artikel 76 van de gemeentewet (van de heer Cardoen c.s.);

6. Modifiant l'article 76 de la loi communale (de M. Cardoen et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

7. Betreffende aftrekbare giften ten gunste van de ontwikkelingssamenwerking (van de heer J. A. Bosmans c.s.);

7. Relative aux libéralités déductibles faites en faveur de la coopération au développement (de M. J. A. Bosmans et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

8. Tot invoering van een forfaitaire aftrek van bedrijfslasten op werkloosheidsuitkeringen (van de heer J. A. Bosmans c.s.);

8. Etablissant une déduction forfaitaire des charges professionnelles sur les allocations de chômage (de M. J. A. Bosmans et consorts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

9. Tot aanvulling van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de bescherming van het ongeboren kind (van de heer Bataille c.s.).

9. Complétant le Code civil en vue d'assurer la protection de l'enfant à naître (de M. Bataille et consorts).

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

1648